

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Zámořská území Spojených států amerických

Plzeň 2020

Ngoc Son Nguyen

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

Zámořská území Spojených států amerických

Ngoc Son Nguyen

Vedoucí práce:

PhDr. David Šanc, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Čestně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a využil pouze zdrojů uvedených v seznamu literatury.

Plzeň, květen 2020 .....

Na prvním místě bych rád poděkoval PhDr. Davidu Šancovi, PhD., za jeho odborné vedení bakalářské práce, cenné rady, ochotu a čas, který mi věnoval při konzultacích. Rovněž bych chtěl poděkovat kancléři guvernéra Americké Samoy Josephu Pereirovi za vstřícnost při získání potřebných podkladů.

OBSAH

ÚVOD	1
1 ÚZEMNÍ STRUKTURA SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH	4
1.1 ROZDÍL MEZI TERITORIEM A STÁTEM SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH	6
1.2 ČLENĚNÍ TERITORIÍ	6
2 PORTORIKO	8
2.1 HISTORICKÝ VÝVOJ ÚZEMÍ POD VLIVEM SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH	8
2.2 SOUDOBÉ POSTAVENÍ PORTORIKA.....	13
3 GUAM	20
3.1 HISTORICKÝ VÝVOJ ÚZEMÍ POD VLIVEM SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH	20
3.2 SOUDOBÉ POSTAVENÍ GUAMU.....	24
4 SEVERNÍ MARIANY	28
4.1 HISTORICKÝ VÝVOJ ÚZEMÍ POD VLIVEM SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH	28
4.2 SOUDOBÉ POSTAVENÍ SEVERNÍCH MARIAN.....	30
5 AMERICKÉ PANENSKÉ OSTROVY	34
5.1 HISTORICKÝ VÝVOJ ÚZEMÍ POD VLIVEM SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH	34
5.2 SOUDOBÉ POSTAVENÍ AMERICKÝCH PANENSKÝCH OSTROVŮ	36
6 AMERICKÁ SAMOA	38
6.1 HISTORICKÝ VÝVOJ ÚZEMÍ POD VLIVEM SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH	38
6.2 SOUDOBÉ POSTAVENÍ AMERICKÉ SAMOY	40
ZÁVĚR	43
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	47
RESUMÉ	55
SEZNAM PŘÍLOH	56

Úvod

Pod správou Spojených států amerických se v současnosti nachází 5 obydlých zámorských území, která se rozkládají na území Karibského moře a Tichého oceánu. Na tato území se vztahují části americké Ústavy, avšak nemají stejný status jako 50 států americké federace. Každé zámorské teritorium je samosprávné, má unikátní status a odlišný vztah k metropoli. Dalších 9 území jsou malé ostrovy, útesy nebo atoly nacházející se v Karibiku a Tichomoří. Tato území nejsou trvale obydlena a v současnosti slouží jako vojenské základny nebo k zemědělství.¹

Na přelomu 19. a 20. století byla nově nabytá území nazývána koloniemi. To se záhy změnilo, když se Američané rozhodli, že označení kolonie nebude použito pro vyjádření vztahu mezi americkou vládou a jejími závislými územními celky. Zámorská území tedy dostala označení teritoria, kterými jsou dodnes. S nově nabytým územím začali přibývat další obyvatelé s různou rasovou identitou, kteří postupně získávali americké občanství a podíleli se společně na utváření státu i na boje při světových válkách.² Ne všechna teritoria si Spojené státy udržely ve své moci. Největší území, o které Spojené státy přišly, jsou Filipíny. Ty slavily vznik samostatné republiky po druhé světové válce, když se po 45leté nadvládě Američanů dokázaly roku 1946 vymanit z jejich vlivu a získat nezávislost. Další teritoria, která nahradila statut teritoria za jiný jsou Havaj a Aljaška. Obě území se roku 1959 stala právoplatnými státy Spojených států amerických. Drtivá většina území však zachovává statut teritoria dodnes (Immerwahr 2019).

Teritoria mají nižší postavení než zbytek států ve federaci a jsou spadají pod kontrolu vlády. Člověk narozený na území, které přísluší Spojeným státům americkým, získává automaticky americké občanství. Občané žijící v teritoriích mají však jiné volební právo než ti, kteří žijí v pevninské části Spojených států. Každé teritorium si volí delegáta, který se účastní kongresových zasedání a konferencí ve Washingtonu. Delegáti mohou navrhnout legislativu a hlasovat ve výborech, ale nemohou se účastnit závěrečného hlasování. Nejdůležitějším právem,

---

¹ Viz Příloha č. 2.

² Viz Příloha č. 3.

tedy volbou prezidenta občané teritorií také nedisponují (Arndt 2019). Tento zvláštní status občanství je nejvíce diskutovaným tématem v teritoriích. Spojené státy si těmito kroky znepřátelují své občany, kteří se často bouří a požadují možnost volit do nejdůležitějších státních institucí.

Dalším probíraným tématem je status přidružení teritorií ke Spojeným státům. V posledních letech je diskutován nejvíce status Portorika, tedy teritoria s nejvyšším počtem obyvatel. Právě toto nezačleněné území má nejbližší k tomu, aby se stalo 51. státem Spojených států amerických. Na druhé straně zde panuje u některých místních obyvatel nespokojenost, jelikož by tímto ztratili ekonomickou svobodu, kterou v současné době mají. Obrat zaznamenalo již šesté referendum, které na tomto území proběhlo v roce 2017. Portoričané s nízkou 23% účastí hlasovali o svém budoucím statusu, a poprvé se občané výrazně přiklonili ke statusu 51. státu (Lewis 2017). Situace na tomto ostrově bude možná inspirací pro další území, která v současnosti náleží Spojeným státům. Další diverzitu najdeme v udělování statusů. Území získávají různé statusy přiřazení ke Spojeným státům, a to upravuje práva občanů teritorií.

Hlavním cílem bakalářské práce bude definovat na základě analýzy charakteristické prvky zámořských území pod vlivem Spojených států. Pro komplexní náhled do problematiky bude potřeba nejdříve představit historický vývoj jednotlivých území a poté i současný stav teritorií pod správou Spojených států. Na základě získaných dat provedu komparaci, ve které se zaměřím na vymezení rozdílů a shodných znaků u vytyčených bodů – ekonomika, vláda, demografie a status začlenění ke Spojeným státům. Dalším dílčím cílem bude určit, zda je pro Spojené státy výhodné mít tato území pod svojí správou. Pro analýzu jednotlivých území budou využívány oficiální dokumenty, legislativa, odborná literatura, články a internetové zdroje.

V první části práce představím formování územní struktury Spojených států amerických. Uvedu také práva občanů žijících na těchto územích, rozdíly mezi teritoriem a státem a členění jednotlivých teritorií. V úvodní kapitole čtenář najde taktéž smlouvy a zákony, které souvisí s postupným nabýváním zámořských území.

Následovat budou jednotlivé kapitoly, ve kterých se zaměřím primárně na údaje získané z 5 obydlých teritorií. Začnu historickým vývojem od dob nabytí území Spojenými státy a poté představím současný stav zámořských teritorií. V těchto kapitolách zmíním například podmínky, které ovlivnily současný status území a pomocí analýzy vývoje jednotlivých celků zjistím důvody, proč je situace v daných územích tak odlišná či naopak shodná. Na některých územích je v současnosti více politických proudů, přičemž některé z nich požadují úplnou samostatnost od Spojených států amerických, zatímco dalším proudům současný status vyhovuje. Důležitou roli hraje také míra autonomie, kterou teritoria získala od Spojených států.

V další části práce bude provedena komparace získaných údajů o teritoriích. Hlavními body, které mi pomohou u jednotlivých teritorií ke komparativní analýze jsou ekonomika, vláda, demografie a vztah ke Spojeným státům americkým. V závěru práce budou prezentovány výsledky analýzy zámořských území a budou uvedeny možnosti, které mohou v budoucnu ovlivnit jejich vývoj. Kvůli velké odlišnosti mezi teritorií bude následek pro tato území velmi specifický. Nabízí se zde možnosti pro vytvoření nového státu ve federaci nebo zachování statutu a popřípadě nezávislost teritoria.

Výsledky mojí práce mohou čtenáři pomoci k lepší orientaci v problematice zámořských území a také může poskytnout vhled do možného budoucího vývoje správy nad těmito teritorií. Na konci politicko-geografické práce jsou pro lepší orientaci přiloženy jednotlivé mapy zámořských území.

1 Územní struktura Spojených států amerických

Obydlená zámořská území jsou administrativními jednotkami pod správou Spojených států již od dob občanské války v 19. století, kdy se američtí státníci začali chovat asertivněji v mezinárodním prostředí, zejména pak na americkém kontinentě. Událostí, která ovlivnila utváření amerického cítění vůči mezinárodnímu prostředí se stalo vytvoření Monroeovy doktríny v roce 1823. Vyhlášením této doktríny si tehdejší prezident James Monroe nárokoval americký kontinent pod sféru vlivu Spojených států amerických a zároveň zakazoval evropským mocnostem zasahovat do záležitostí států na kontinentu.

Další mocenský vzestup zaznamenaly Spojené státy americké na přelomu 19. a 20. století, který nastartovala španělsko-americká válka na území Latinské Ameriky. Oslabené Španělsko bylo roku 1898 napadeno zemí, která se dosud vyhýbala konfliktům mimo její sféru vlivu. Američanům se již nelíbilo chování Španělů vůči obyvatelům Kuby, Filipín a Portorika, a tak její vojska napadla poslední španělské kolonie v Karibiku a Pacifiku. Boje neměly dlouhý průběh a po 4 měsících bylo rozhodnuto. Po porážce Španělů v bitvě o Kubu byla podepsána pařížská mírová smlouva, ve které se Španělé zavázali, že přenechají Američanům kromě již zmíněných území i Guam (The Office of the Historian 2018). Ve stejnou dobu získali Američané také ostrov Havaj na základě Newslanovy rezoluce, zákonem o anexi a vytvoření teritoria. Havaj měla status teritoria až do roku 1959 a poté se stala oficiálně 50. státem federace (Hispanic Division Library of Congress 2011). Filipínské ostrovy se vymanily ze statutu dominia v roce 1946 a vytvořily prezidentskou republiku.

Nově nabytá zámořská území musela nějakým způsobem být zformována pod jurisdikci Spojených států, avšak do této doby neexistoval žádný zákon, který by upravoval správu nad těmito teritorii. Tuto situaci vyřešil roku 1900 tzv. *Organic act* (známý také jako Forakerův zákon) na základě kterého získalo Portoriko oficiálně status teritoria. Portoriko se dostalo pod jejich jurisdikci po úspěchu Spojených států ve španělsko-americké válce. Zákon byl zřízen hlavně za účelem správy kolonie, podpory hospodářského růstu na území, zachování politické stability a větší legitimizace koloniální vlády. Mezi lety 1901 a 1922 Nejvyšší soud

Spojených států přijal řadu opatření pro správu ostrovních záležitostí známých jako *insular cases*. Z těchto právních rozhodnutí vzniklo také mnoho nových označení pro nabyté ostrovy, které budou podrobněji rozebrány v další podkapitole. Tato označení byla částečně založena na neznalosti a posouzení domorodých obyvatel jako členů „mimozemských ras“, na které by „anglosaské principy“ nemohly být uplatněny. Pomocí *Organic actu* se připojily ke Spojeným státům roku 1936 i Panenské ostrovy a vytvořili tak další zámořské území. Nový zákon pro Panenské ostrovy tehdy stanovil dvě městské rady pro vládu nad ostrovem, jednu pro St. Thomas a St. John, druhou pro St. Croix a pro zbytek území (Cotter 2019).

V roce 1940 žilo na všech teritoriích podle sčítání lidu téměř 19 milionů obyvatel. To znamenalo, že jeden z osmi občanů Spojených států žil v této době na území mimo pevninskou část země. Přispěly k tomu hlavně Filipíny, které měly statut dominia a zanedlouho získaly v roce 1946 nezávislost. Nezávislost později získaly další ostrovy jako Mikronésie, Palau nebo Marshallovy ostrovy (Immerwahr 2019). Guam získal oficiální status teritoria Spojených států podle *Guam Organic actu* z roku 1950. Ten přisoudil ostrovu Guam status nezačleněného území Spojených států. Poprvé za více než 300 let pod vlivem zahraničních kolonizátorů měli obyvatelé Guamu určitou míru samosprávy, ačkoli byla omezená. V roce 1954 byla původní úprava *Organic act* z roku 1936 nahrazena revidovaným stejnojmenným zákonem, který sloužil k upravení postavení Amerických Panenských ostrovů (Cotter 2019). Revidovaný zákon³ poskytl obyvatelům větší stupeň autonomie při rozhodování a obsahoval podrobnější ustanovení pro vládu na ostrově spolu s přesnější interpretací moci výkonné, zákonodárné a soudní. Hlavním krokem bylo vytvoření ústřední vlády a zrušení nezávislých městských rad. Obyvatelé pěti obydlých ostrovních oblastí neplatí americké federální daně z příjmu, ale jsou povinni platit jiné americké federální daně, jako jsou například dovozní a vývozní daně, federální komoditní daně a daně ze sociálního zabezpečení. V případě, že zámořské území nepodléhá žádnému *Organic actu*, je automaticky klasifikováno jako neorganizované.

---

³ Revised Organic Act of the Virgin Islands ze dne 22. 7. 1954, ch. 558, § 1, Stat. 497.

1.1 Rozdíl mezi teritoriem a státem Spojených států amerických

Stát je organizovaná politická instituce, která ovládá území s vládou a je součástí federace. Státy mohou používat legitimní sílu k udržení monopolu nad územím a spadají pod centrální vládu. Státy mají svá území, skládají se ze stálé populace a vlády, která jim umožňuje jednat s jinými státy federace. Součástí federace Spojených států amerických je v současnosti 50 států, nad kterými má moc federální vláda (Emelda 2011). Občané jednotlivých států mají možnost požívat více práv a výsad než občané amerických teritorií.

Teritorium je oproti tomu geografická oblast, která nemá suverenitu a je pod kontrolou jiné vlády. Obyvatelé těchto území mají určitou míru autonomie při rozhodování, ale mohou podléhat některým zákonům státu, který je řídí. Nevýhodou občanů teritorií je nemožnost účastnit se voleb ve Spojených státech, ačkoli mají americké občanství. Teritoria se nacházejí dále od ústřední vlády, ale mohou v ní mít své zástupce. Kvůli odlehlosti ostrovů je složitější zajistit komunikaci mezi teritoriem a hlavními orgány státní správy (Emelda 2011). Dalším rozdílem mezi teritoriem a státem je míra vyspělosti v ekonomice a infrastruktuře. Teritoria mají horší infrastrukturu a telekomunikační sítě než státy na pevnině. Míra chudoby na těchto územích je vyšší, jelikož je Spojené státy více zanedbávají.

1.2 Členění teritorií

Spojené státy mají i přes pozdní nástup do koloniální politiky v současné době mnoho teritorií. Pro všechna území, která nepatří do kategorie států Spojených států amerických nebo nejsou federálním distriktem slouží označení ostrovní oblast. Tento termín označuje všech 5 obydlých zámořských území, která zmíním v moji práci. Současně se ještě můžeme setkat s názvem *possession*, které se používá i v některých federálních zákonech a předpisech, ale v podstatě je to ekvivalent ke slovu teritorium. Nově získaná území sice po mírové smlouvě v Paříži „patřila“ Spojeným státům, ale stále nebyla oficiálně „začleněna“ do Spojených států. Nejvyšší soud tedy vytvořil novou právní a politickou kategorii pro upřesnění vztahu mezi teritoriem a Spojenými státy. Nové označení pro získaná území bylo nezačleněná neboli *unincorporated*. Tato teritoria nejsou součástí území Spojených

států a vztahují se na ně jen části Ústavy Spojených států amerických. Mezi často řešené otázky na těchto teritoriích patří občanství a status přiřazení území (Tolentino 2013). V současné době se mezi nezačleněná území řadí všechna obydlená teritoria, která zmíním v moji práci.

Na druhé straně existují začleněné územní celky tzv. *incorporated*. Ty jsou integrální částí Spojených států amerických a platí na nich Ústava. Ještě před dosažením statutu státnosti patřily Aljaška a Havaj mezi začleněné územní celky Spojených států. V současnosti už mezi začleněná území patří jen jediné, a to neobydlený atol Palmyra nacházející se v Tichém oceánu. Začleněná území jsou samosprávná a jejich vztah ke Spojeným státům je volnější, než je tomu u jednotlivých států (Arndt 2019).

Dalším indikátorem pro členění teritorií je dle organizace daného území. Na *organizovaná* území se vztahuje již zmíněný zákon *Organic act*, díky kterému se upřesňují podmínky, podle kterých je teritorium řízeno. Obyvatelé organizovaných území požívají větších občanských práv a mají místní samosprávu. Osídlená teritoria, na která se tento zákon vztahuje jsou Portoriko, Americké Panenské ostrovy, Guam a Severní Mariany. Obyvatelé těchto území získávají občanství Spojených států narozením. Zbytek zámořských teritorií se řadí do *neorganizovaných* území. S výjimkou Americké Samoy, jsou neobydlená a nikdy neměla žádnou trvalou populaci (Arndt 2019). Americká Samoa má jako *neorganizované* území vlastní vládu a je samosprávná.⁴

Zcela svébytné postavení ze všech zámořských teritorií mají Portoriko a Severní Mariany, které jsou přidružené díky statutu Commonwealthu. Výhodou pro tato území je, že zákony, které přijala místní vláda, nemůže Kongres jednostranně zrušit. Použití tohoto přívěska však dále neovlivňuje právní postavení teritoria (Arndt 2019). Ovlivňuje však debaty mezi občany, kteří debatují o možnosti zanechání současného statutu, úplného osamostatnění nebo přeměny v nový plnohodnotný stát a přiřazení se ke Spojeným státům. Můžeme tedy říci, že státy Commonwealthu mají blíže k zisku statutu 51. státu Spojených států amerických.

---

⁴ Viz Příloha č. 1.

2 Portoriko⁵

2.1 Historický vývoj území pod vlivem Spojených států amerických

Po tom, co Kryštof Kolumbus v roce 1493 získal území těchto ostrovů pod nadvládu Španělska uběhla další čtyři století, ve kterých Španělé přetvořili rasové, právní, politické i kulturní složení obyvatel ostrova (Malavet 2004: 1). Potlačující vládnoucí systém se nelíbil místním. Portoričtí autonomisté celá desetiletí usilovali o možnosti zvýšení účasti na správě ostrova. Nová liberální vláda Španělska musela reagovat, když v roce 1895 eskalovalo napětí Kubánců a hrozil zásah ze strany Spojených států amerických. V roce 1897 podepsala královna Marie Kristýna Rakouská autonomní chartu, která místním obyvatelům udělovala více samosprávy. Charta povolovala Portoričanům mít vlastní parlament, vyšší počet zástupců ve španělském parlamentu, uzavírat mezinárodní obchodní smlouvy a také požívali stejných občanských práv jako Španělé (Duany 2017: 40).

V roce 1891 americký ministr zahraničí James Elaine radil tehdejšímu prezidentovi Benjaminu Harrisonovi, že jsou pouze tři zaoceánská místa, která jsou tak hodnotná, že by o ně měly Spojené státy usilovat. Jedním z nich je Havaj a dalšími jsou Kuba a Portoriko. Nová vláda byla v Portoriku ustanovena v únoru roku 1898. Její existenci však narušila válka mezi Spojenými státy a Španělskem (Ayala – Bernabe 2007: 14). Spor začal na Kubě v dubnu téhož roku a 25. července 1898 napadly americké jednotky Portoriko v rámci války, která byla později nazvána jako *Malá skvělá válka*⁶. Španělé po krátkém vojenském střetu, které pro ně mělo tragické následky přistoupili k podepsání Pařížské mírové smlouvy 10. prosince 1898. Přenechání Portorika a dalších území znamenalo pro Španěly definitivní konec kolonialismu (Duany 2017: 43). Téhož roku vzkázal tajemník námořnictva a budoucí prezident Theodore Roosevelt senátorovi Henrymu Cabotu Lodgeovi, aby neukončoval válku se Španělskem bez toho, aniž by získal Portoriko pro Spojené státy. Jak předpověděl James Elaine, vzestup Spojených států jako

---

⁵ Viz Příloha č. 4.

⁶ Označení vytvořené ministrem zahraničí Johnem Hayem. Tímto pojmenováním narážel na délku konfliktu a také na to, že důvody a cíle války byly oproti jiným válkám velice optimistické.

globální velmoci neměl být založen na výstavbě koloniální říše, nýbrž na kontrole strategicky umístěných základen, a tak bylo Portoriko v roce 1898 zabráno jako nová základna Spojených států amerických (Ayala – Bernabe 2007: 14).

Zájem o Portoriko ze strany „izolacionistických“ Spojených států nebyl náhodný. Od konce 18. století američtí politici projevíli zájem o koupi nebo připojení karibských území pro zlepšení geopolitických a ekonomických ambicí země. Již John Adams a později i jeho syn John Quincy Adams prohlašovali, že je Portoriko nedílnou součástí amerického obchodu v Karibiku. Spojené státy si vybudovaly silné obchodní vazby s Portorikem a hlavním vývozním artiklem, který jim ostrov poskytoval byl cukr. Díky stavbě panamského průplavu ostrov získal mnohem větší strategický význam a správa nad Portorikem zajistila Spojeným státům záruku stálé námořní základny v Karibiku (Duany 2017: 41–42).

Období mezi zhroucením demoralizované španělské správy a nástupem americké autority rozbouřilo staré napětí v portorické společnosti. Místní skupiny rebelů prováděly útoky na plantáže i obchody. Tyto násilné zásahy byly brzy potlačeny americkými jednotkami. Přejchod pod americkou sféru vlivu poznamenal i církve. Došlo k jasnějšímu oddělení církve od státu, jelikož katolická církev ztratila svůj politický a institucionální rozměr, kterým se těšila v období španělské nadvlády. Zároveň měli lidé patřící k různým proudům možnost propagovat své názory, setkávat se spolu a publikovat časopisy, které by mohly být před rokem 1898 cenzurované (Ayala – Bernabe 2007: 16).

Noví kolonizátoři se setkali také s agrární ekonomikou, která byla ovládána malými skupinami *hacendados*⁷ a obchodníky. Značný počet obchodníků pocházelo z Evropy, a ti zde zanechali významnou stopu v obchodování. Politická moc *hacendados* byla prakticky nezpochybnitelná a po tom, co získali od Španělů větší autonomii doufali, že tuto moc využijí k posílení svého ekonomického bohatství. Spojené státy však jejich plány přerušily a přišly s návrhem na ekonomickou a politickou strategii, která měla nejen začlenit Portoriko do metropolitní ekonomiky, ale také odstranit překážky pro vstup zahraničních firem.

---

⁷ Třída obyvatel s vysokým společenským postavením a vlivem v koloniích v Karibiku. Často vlastnili několik stovek akrů půdy a byli tvořeni hlavně nově příchozími přistěhovalci (Ayala – Bernabe 2007: 19).

Koloniální hospodářská politika transformovala trh práce na ostrově, její systémy držby půdy a byla zaměřena na rozložení stávajících výrobních postupů, které blokovaly rychlý rozvoj kapitalismu. Portorický trh se brzy přeměnil tak, aby vyhovoval americkým výrobcům a zemědělcům (Cabán 1999: 67). Zavedení volného trhu mezi oběma regiony přineslo okamžité výsledky. Hlavními vývozními artikly byly cukr, tabák, káva a produkty ruční výroby. Za několik let se staly Spojené státy primárním odběratelem zboží z Portorika (Ayala – Bernabe 2007: 33).

Po nabytí nových území se objevily intenzivní právní a politické debaty ohledně začlenění. Pařížská mírová smlouva stanovila, že získaným územím určuje občanská práva Kongres Spojených států. Portoriko se stalo zámořským územím Spojených států bez specifického postavení a možnosti rozhodování o svých právech. Na rozdíl od předchozích územních zisků Spojených států nebyla na Portoriko aplikována americká Ústava totožně. Nejvyšší soud tedy vytvořil novou kategorii, do které byl ostrov přiřazen – nezačleněné území (Duany 2017: 44).

Americký Kongres v roce 1900 schválil *Organic act* (Forakerův zákon), jenž byl hlavním aspektem při transformaci Portorika. Hlavní američtí představitelé zde navrhli opatření, která by povzbudila národní kapitál tím, že se bude investovat do kolonií. Zákony chránily majetek a výsady amerických podniků a občanů. Tarifní a měnová opatření poháněné levnou pracovní silou přeměnila území na ráj pro americké investory (Cabán 1999: 2). Na základě tohoto zákona byl objasněn i status získaného území. Portoriko se stalo zámořským územím s centralizovanou správní strukturou v čele s guvernérem, kabinetem a nejvyšším soudem. Zákon se tedy zaměřil na legislativní, výkonnou i soudní moc ostrova. První guvernér teritoria, Charles H. Allen byl inaugurován po uznání Forakerova zákona 1. května 1900 v San Juanu (Hispanic Division Library of Congress 2011). Zajímavostí je, že všichni členové vlády byli jmenováni prezidentem Spojených států amerických. Celkem byl výkonný orgán složen ze šesti členů ze Spojených států a pěti členů z Portorika. Toto členění bylo záměrně utvořeno proto, aby Portoričané nemohli mít větší moc v jejich vlastním parlamentu. *Organic act* tedy obyvatelům určoval menší míru sebeurčení než autonomní charta udělená Španělskem v roce 1897. Americký zákon byl založen na předpokladu, že si Portoričané nedokáží vytvořit vlastní vládu a

vládnout sami. Proto byla ve výkonném orgánu převaha zastupitelů ze Spojených států až do roku 1917 (Duany 2017: 45–46).

Důležitým momentem pro Portoriko byl rok 1917, kdy na základě druhého *Jonesova actu* (také známým jako Jones-Shafroth act) získalo území statut amerického teritoria a obyvatelům, kteří se narodili na území Portorika bylo uděleno státní občanství Spojených států amerických.⁸ Zákon nahradil původní výkonnou radu a vytvořil legislativní systém skládající se ze dvou komor – tvořil ho Senát s 19 členy a Sněmovna reprezentantů s 39 členy. Pravomoci byly rozděleny na výkonné, soudní a zákonodárné. Zákon také zakotvil určitá občanská práva prostřednictvím americké Listiny práv, který měla vláda Portorika dodržovat (History, Art & Archives, U.S. House of Representatives 2013). Udělení amerického občanství byl návrh kongresmana Williama Jonese, který argumentoval tím, že tímto krokem chce zajistit, aby se ostrov stal trvalým vlastnictvím Spojených států amerických. Zisk amerického občanství v roce 1917 se stal jedním z ideologických pilířů trvalého spojení mezi Portorikem a Spojenými státy. Během první světové války byli Portoričané povinni vykonávat vojenskou službu a stovky tisíc z nich sloužilo v amerických ozbrojených silách i v nadcházejících vojenských událostech ve kterých Spojené státy intervenovaly. Vojenská služba zůstala dodnes jedním z nejdůležitějších zaměstnání pro mladé Portoričany žijící na ostrově. V dalších několika letech se začal ukazovat vliv Spojených států a pracovní síla z Portorika se začala přemísťovat do dalších území pod nadvládou Spojených států – nejčastěji na Havaj, Kubu, Americké Panenské ostrovy nebo do Dominikánské republiky. Tato politika byla založena na pocitu Američanů, že Portoriko bylo malé, chudé a přeplněné s malým množstvím přírodních zdrojů (Duany 2017: 48–50).

Pracovníci se začali na ostrově stěhovat z kávových plantáží na cukrové plantáže a města se rychle stala dynamickými centry ostrovní ekonomiky. Během 20. století se lidé stěhovali z centrální vysočiny na pobřeží, kvůli vidině lepších ekonomických příležitostí. Americká přítomnost na ostrově také urychlila koncentraci výroby doutníků, zejména ve velkých městských továrnách. Prosperující plantážní systém ostrova zasáhla Velká deprese v letech 1929-1933.

---

⁸ Nationality at birth and by collective, naturalization Sec. 302/1952.

Cukrovarnický průmysl Portorika se nikdy nevzpamatoval z mezinárodní krize a od té doby došlo ke zhoršení ekonomické situace. Ve 30. letech rozšířila federální vláda vliv ekonomických a sociálních reforem (známé také jako New Deal) i na území ostrova, nicméně tyto reformy poskytovaly jen dočasnou pomoc. Během 30. a 40. let migrovalo stále více venkovských obyvatel do měst, zejména do rostoucích osad v současném hlavním městě San Juan (Malavet 2004: 65).

Již ve 20. letech 20. století se začaly objevovat aktivní zastánci nezávislosti ostrova. Mezi nejznámější patří Luis Muñoz Marín, který se snažil převést svoje myšlenky i do politiky. Založil první lidově demokratickou stranu a později se stal i prvním guvernérem Portorika. Později ale upustil od myšlenky nezávislosti a spokojil se se statusem Commonwealthu. Od počátku 30. let se na scénu dostal výraznější zastánce nezávislosti – Pedro Albizu Campos. Stal se členem nacionalistické strany, ve které byl okamžitě jmenován viceprezidentem. Zanedlouho byl zvolen i prezidentem strany a tuto funkci zastával až do své smrti. Od počátku svého vládnutí začal Albizu Campos svolávat Portoričany, aby spolu s ním svrhli americký koloniální režim. Jeho radikální a militantní rétorika upoutala pozornost americké bezpečnostní agentury, včetně ostrovní policie a FBI. V roce 1936 byl odsouzen na deset let vězení za vzbuření proti vládě Spojených států. Dnes jeho odkaz pokračuje dál a zásadně ovlivňuje politiku Portorika, zejména v rámci hnutí za nezávislost. Albizu Campos totiž ztělesnil portorický odpor vůči americkému kolonialismu. Pokusil se o založení národních tradic, které by zakryly ty americké, jako například vyvěšování vlajky Portorika, hraní vlastní státní hymny a připomínání symbolických dat z historie ostrova (Ayala – Bernabe 2007: 97–105).

Oficiálně již ostrov nebyl považován za teritorium Spojených států v roce 1952. Situaci předcházela podpis *Public Law 600* prezidentem Harrym Trumanem, který opravňoval vytvoření republikánské formy vlády na ostrově. V témže roce se konalo referendum, ve kterém měli obyvatelé ostrova možnost zvolit budoucí zřízení ostrova. Na výběr měli tři možnosti – nezávislost, Commonwealth nebo vytvoření plnohodnotného státu Spojených států. Výsledky voleb hovořily jasně – 81,9 % voličů vyslovilo náklonnost ke statutu Commonwealthu (tzv. volně přidruženému státu Spojených států). Statut umožňoval větší stupeň politické

autonomie ostrova v místních záležitostech, jako jsou volby, daně, ekonomika, rozvoj, vzdělávání, zdraví, bydlení, kultura a jazyk. Federální vláda Spojených států však měla nadále pod kontrolou většinu státních záležitostí, včetně občanství, imigrace, cel, obrany, měny, dopravy, zahraničního obchodu a diplomacie. Ostatní předpisy, články a federální zákony, které určovaly vztahy mezi Portorikem a Spojenými státy od Pařížské smlouvy zůstaly nedotčeny (Duany 2017: 73–74).

2.2 Soudobé postavení Portorika

Američané se několik desítek let pokoušeli změnit mentalitu Portoričanů tak, aby zastávali v ideálním případě stejné názory jako oni a také usilovali o větší integraci americké kultury na ostrově. Snažili se o to zejména prostřednictvím zavádění výuky angličtiny, ale také chtěli přimět obyvatele k opuštění od historie a zvyků, které tu zanechali Španělé. Ministerstvo školství Spojených států začalo implementovat angličtinu do výuky a potlačovat tak hluboce zakořeněnou španělštinu. Tím proces amerikanizace na území nekončil. Později byly importovány do výuky americké školní osnovy a učebnice. Portoričané se dokonce učili salutovat americké vlajce, poslouchat státní hymnu, přísahat věrnost Spojeným státům, zpívat americké vlastenecké písně a slavít americké svátky (Malavet 2004: 113–115). Silný odpor k této politice však nakonec přinesl změnu v podobě navrácení španělštiny jako jazyka pro základní školy a angličtina se tak stala druhým jazykem. V roce 1991 lídr lidové demokratické strany a guvernér Rafael Hernández Colon schválil listinu, která určila, že se španělština stane oficiálním jazykem na ostrově.

V současnosti většina Portoričanů vnímá a plně využívá výhody amerického občanství. Obzvláště přístup k federálně financovaným sociálním nebo zdravotnickým programům a neomezený pohyb mezi ostrovem a pevninou. Dále mají jistotu v ochraně občanských, sociálních a politických práv, které jsou zaručené Ústavou Spojených států. Stále více amerických občanů portorického původu žije nyní mimo ostrov než na něm a na pevninské části Spojených států tvoří dokonce Portoričané druhou největší skupinu hispánského obyvatelstva (Erman 2018: 160–161). Díky těmto výhodám se obyvatelé ostrova mohou pyšnit vysokou

kvalitou života v porovnání s ostatními ostrovy Velkých Antil. Na ostrově je vysoká míra gramotnosti, nízké procento dětské úmrtnosti a průměrná délka životů je u mužů 78 let a u žen 82 let.

Za významný kulturní a politický symbol při boji za nezávislost považují Portoričané tzv. *jibaro*⁹. Dokonce i ti, kteří nepodporují nezávislost chápou a uznávají přítomnost *jibaro*. Dnes jsou Portoričané hrdí na svou kulturní minulost a zúčastňují se řady aktivit, při kterých vzdávají hold jejich španělským, africkým a domorodým předkům. Mladší generace Portoričanů se začala prezentovat jako tvůrci nové hybridní kultury, která se snaží do mnohonárodnostní dvojjazyčné karibské kultury začlenit spotřební severoamerickou kulturu. Wmíšený kulturní a umělecký přístup můžeme vidět v portorické hudbě, filmu i literatuře (Pierce Flores 2010: 3–4).

Na druhou stranu není americký vliv na Portoričany pokaždé tak kladný. Obyvatelé se na pevnině setkávají často s rasovou diskriminací, a to pravděpodobně přispívá k problému diferencování rasové identity obyvatel v Portoriku. Vypadá to, jako by Portoričané podlehli rasovým nátlakům ze strany Američanů, když se v roce 2000 při demografickém sčítání obyvatelstva definovalo až 84 % obyvatelstva rasově jako bílá, zatímco pouze 10,9 % obyvatel se hlásilo k černé rase (Rodríguez-Silva 2012: 2). V roce 2010 se podíl bílých obyvatel snížil na 75,8 % a podíl černých obyvatel vzrostl na 12,4 %. V současnosti se obyvatelé na Portoriku hlásí k více než dvaceti různým rasám. Proto je pro občany jednodušší se identifikovat jako bílí, než aby docházelo ke složitému americkému dělení na další kategorie, jako například Afroameričan, indián nebo asijský Američan (Duany 2017: 114).

Volební právo, kterým občané disponují je velmi specifické. Portoričané žijící na ostrově nemohou plně využívat řadu práv jako občané Spojených států žijící na pevnině, jako například volbu federálních činitelů nebo volbu do Kongresu Spojených států. Americké demokratické i republikánské strany dále dávají Portoriku možnost volit kandidáty v prezidentských primárních volbách, ale

---

⁹ Jibaro je v doslovném překladu farmář, ale pro většinu městského obyvatelstva je jibaro symbolem minulosti, romantickou postavou, která ztělesňuje pýchu a lidé v něm pocítují krásu a historii svého ostrova (Pierce Flores 2010: 3).

v prezidentských volbách už lidé hlasovat nemohou. Zájmy voličů Portorika hájí vůči americké vládě rezidentní komisař. V současnosti tuto funkci zastává republikánka Jenniffer González. Jelikož všichni Portoričané získávají americké občanství narozením, mají právo na pobyt v kontinentálních Spojených státech, Havaji a na dalších zámořských územích patřící Spojeným státům bez omezení. Portoričané mohou získat možnost účastnit se amerických prezidentských voleb tak, že se přestěhují do jednoho z 50 států (Duany 2017: 48–49).

Od roku 1952 Portoriko funguje jako Commonwealth (tzv. volně přidružený stát) a těší se vnitřní samosprávě. Portoričané volí guvernéra, dvoukomorový zákonodárny sbor pro celý ostrov a místní komunální vládcy, z nichž všichni vládnou podle ústavy, která sice byla vypracována a ratifikována obyvateli ostrova, ale konečné schválení učinil americký Kongres. Hlavním městem ostrova je téměř 500 let San Juan. Ostrov má 78 okresů, z nichž každý má místně demokraticky zvolený vládní aparát (Pierce Flores 2010: 4–5).

Hlavní tři politické strany v Portoriku jsou spjaty především se třemi možnostmi stavu: Commonwealth, státnost nebo úplná nezávislost. *Popular democratic party* (španělsky *Partido Popular Democrático*) obhajuje udržení současného stavu a pokud možno, vylepšení vztahu Commonwealthu. Členové *Popular democratic party* jsou ideologickými dědici autonomního hnutí konce 19. a počátku 20. století. Strana se v roce 1940 dostala k moci pod charismatickým vedením a populistickou ideologií Luise Muñoze Marína. Volební základnu tvořili obyvatelé na venkovských oblastech ostrova. Od 50. let minulého století vůdci strany neúspěšně usilovali o zvýšení místní autonomie, včetně větší kontroly nad zahraniční politikou, zahraničním obchodem a přistěhovalectvím (Malavet 2004: 67–68). Frakce *Popular democratic party* navrhla prosadit svrchovanost Portorika prostřednictvím změny statutu na svobodně přidružený stát Spojených států podobně, jako je to v současnosti na několika tichomořských ostrovech. Portoriko by tímto krokem však mohlo ztratit některé výhody, jako například možnost rozhodování skrz rezidentního komisaře nebo jakékoli jiné zastoupení v Kongresu. Na druhou stranu by získalo Portoriko větší suverenitu a mohlo by provádět svoji vlastní zahraniční politiku.

Na opačné straně stojí strana *New Progressive Party* (španělsky *Partido Nuevo Progresista*), která podporuje plnou integraci Portorika do Spojených států a vznik 51. státu federace. Lídři této strany tvrdí, že federální státnost představuje vrchol trvalého spojení se Spojenými státy a rozšíření občanských práv. Začlenění do Unie by také podle nich mohl zlepšit ekonomické příležitosti a zajistit rovné politické zastoupení pro Portoričany. Strana tradičně čerpala většinu své volební podpory od městské střední a nižší třídy, zejména v hlavním městě San Juan. Prosazují státnost jako nejlepší možnost pro chudé obyvatele ostrova, jelikož by mohli získat rozšíření programů sociální péče od Spojených států (Malavet 2004: 76–77). Strana byla od roku 1968 v čele vlády Commonwealthu sedmkrát, ale většinu příznivců při hlasování o integraci do Unie se jim podařilo získat až roku 2017.

V současné době třetí největší stranu v zemi založil Gilberto Concepción de Gracia spolu s dalšími disidenty z *Popular democratic party* v roce 1946. Strana dostala název *Puerto Rican Independence Party* (španělsky *Partido Independentista Puertorriqueño*) a měla za účel vytvoření nezávislé suverénní demokratické republiky Portoriko. Strana zažila svůj vrchol hned po založení, ale od té doby stojí ve stínu dvou zmíněných stran. Kandidáti *Puerto Rican Independence Party* nikdy nezískali post guvernéra nebo rezidentního komisaře, ale byli zvoleni do zákonodárného sboru ostrova, kde sloužili jako kontroloři dvou dominantních stran. Strana prošla v 60. letech obdobím radikalizace, zejména v důsledku vlivu kubánské revoluce. Za předsednictví Rubena Berríose (od roku 1970) se strana stala umírněnější a přijala sociálně demokratický program. Ačkoli strana podporuje plnou nezávislost Portorika, navrhla prozatím desetileté přechodné období před secesí území, kdy by občané měli dvojí občanství se Spojenými státy, bezcelní přístup na americký trh a federální dotace na sociální programy (Duany 2017: 85–87).

Poslední dvě desetiletí sužuje ostrov velká míra korupce. Od roku 1999 místní tisk často informoval o mnoha případech úplatkářství, praní špinavých peněz a zpronevěry obou hlavních stran u moci – *New Progressive Party* a *Popular democratic party*. Nejznámějšími případy korupce byly ty, které souvisely s

nejvyšší úrovni federálního financování – vzdělávání, zdraví a bydlení. Vysoce postavení úředníci za vlády Pedra Rosselló v roce 2001 byli obviněni za zneužití federálních fondů z grantů a speciálních dohod. V téže roce bylo několik členů představenstva San Juan obviněno za zneužití 2,2 milionů dolarů z federálních fondů na financování privátních politických kampaní. Policejní korupce je v Portoriku velkým problémem již od 90. let. V letech 1993 až 2000 bylo propuštěno téměř tisíc policistů kvůli úplatkářství. Policisté si na ostrově v posledních letech stále přivydělávají za pomoc obchodníkům s drogami (Duany 2017: 87–88).

Většina Portoričanů žijících ve Spojených státech hájí demokratickou stranu. Nyní tvoří jeden z nejpevnějších bloků demokratických voličů, společně s Američany mexického a afrického původu. V nedávných prezidentských volbách dali Portoričané žijící na pevnině v drtivé míře přednost demokratickým kandidátům, tedy Hillary Clintonové.

Ostrov zažil doposud již šesté referendum o svém politickém postavení. V roce 2012 vyjádřilo 51,7 % voličů nespokojenost se současným stavem, ale poté žádná z navrhovaných možností nezískala většinu. Méně než polovina (44,6 %) vyjádřila preference pro státnost, zatímco téměř čtvrtina (24,3 %) podporovala status Commonwealthu. Při tomto hlasování se objevilo téměř 500 tisíc prázdných hlasovacích lístků, a tak se americký Kongres rozhodl nebrat výsledky referenda vážně (Duany 2017: 84–85). Naposled se referendum konalo v roce 2017. Pro tento krok se portorický guvernér Ricardo Rosselló rozhodl kvůli vážným finančním problémům. V referendu hlasovalo jen 23 % registrovaných voličů a drtivá většina (97 %) byla pro úplné připojení ke Spojeným státům. O případném připojení ostrova měl rozhodnout Kongres, který se k rozhodnutí vyjádřil záporně. Jako důvody odmítnutí uvedl Kongres finanční problémy ostrova, špatnou infrastrukturu nebo korupci (Sedláček 2017).

Místní měnou je americký dolar a ostrov má bezcelní přístup na americký trh, stejně tak mohou využívat speciální daňové úlevy, kterým vyzývají zahraniční investory. Za důležitý milník v ekonomice se označují 50. léta 20. století. Kdysi zemědělské centrum a jeden z předních světových výrobců cukru, kávy a tabáku přešel na průmyslovou výrobu. Do 80. let 20. století se ekonomická síla přeměnila

z textilních a jiných forem tradiční výroby na farmaceutickou a malou spotřební elektronickou výrobu. Poválečná industrializace ostrova sklízela socioekonomické úspěchy a ostrov tím přilákal i tisíce zahraničních pozorovatelů z Haiti, Ekvádoru nebo Indie, kteří se přijeli inspirovat industrializačním modelem na Portoriku. Ostrov stále získává spravedlivý podíl na výnosech z vývozu z rumu, který se zde vyrábí díky množství cukru. Cestovní ruch tvořil na ostrově také jeden z nejdůležitějších zdrojů příjmu. Po Dominikánské republice bylo Portoriko v minulém desetiletí druhou nejvyhledávanější turistickou destinací v Karibiku. Vzhledem k tomu, že je ekonomika tak úzce spjata s americkým trhem, zažil ostrov mírný pokles při ekonomické krizi v roce 2008 (Pierce Flores 2010: 4). I přes to, že *Organic act* povolil volný obchod mezi Spojenými státy a Portorikem, bylo všechno zboží přepravováno americkými obchodními plavidly a tento právní akt je platný dodnes. Není divu, že mnoho politických vůdců Portorika bylo rozčarováno nedostatkem autonomie při rozhodování o jejich vlastních záležitostech (Duany 2017: 45–46).

Kvůli své geografické poloze sužuje ostrov mnoho přírodních katastrof. Tou poslední je hurikán María, který zde v roce 2017 zanechal ničivé důsledky. Portoriko bylo na pokraji humanitární krize, kdy byla i základní lidská práva porušována nepřetržitě a beztrestně, zejména vůči chudým a starým. Tyto skupiny taktéž trpí nedostatkem bezpečného bydlení, přístupu ke zdravotní péči, odpovídajícímu vzdělání a zdravému životnímu prostředí. Důvodem těchto kalamit je zhroucení zdravotního systému, který se potýká s vysokým počtem nefunkčních nemocnic. Hurikán dlouhodobě ovlivnil nejen jednotlivce, ale i chod ekonomiky celého ostrova. Předběžný odhad hospodářských ztrát způsobené Mariou přesáhl podle plánů ministerstva pro strategické plánování 42 miliard dolarů. Nejvíce zasaženými odvětvími byla průmyslová výroba, služby a zemědělství (Lugo 2019: 27). Navzdory tomu, že prezident Trump trval na tom, že odvedla jeho vláda „fantastickou práci“, většina lidí v Portoriku si to nemyslí. Podle průzkumu deníku Washington Post značně klesla důvěra nejen v portorickou vládu, ale i ve federální vládu a prezidenta Trumpa. Může za to hlavně nepřipravenost na podobné krizové situace. Hurikán způsobil kvůli zanedbané elektrické síti největší výpadek v historii

Spojených států, a bez světla v jednu chvíli zůstalo 3,4 milionů amerických občanů. Mnoho obyvatel kvůli špatným důsledkům bouře migrovalo do Spojených států, zejména na Floridu a New Jersey a vytváří zde vlivnou volební komunitu (Clement – Zezima – Guskin 2018). Bouře vyvolala další intenzivní tlak na proces přijímání 51. státu. Pokud by Portoriko bylo státem Unie, mohlo by například získat více politické moci v rozhodování a také by infrastruktura na ostrově mohla být daleko modernější.

Ekonomika je na ostrově narušena také kvůli jiným důvodům. V roce 2017 vyhlásil ostrov kvůli platební neschopnosti bankrot, jenž byl způsoben několika žalobami ze strany věřitelů. Z toho důvodu muselo Portoriko podat k soudu žádost o bankrotovou ochranu před věřiteli, jelikož jim v té době dlužilo zhruba 70 miliard dolarů. Dluhopisové fondy se zhroutily a mnoho investorů v Portoriku ztratilo nejen své úspory, ale i penzijní fondy nebo důchody. Pro bankrotový stav ostrova Kongres vytvořil zvláštní zákon, jelikož kvůli svému zvláštnímu postavení vůči Spojeným státům nemohlo Portoriko vyhlásit obvyklou formu bankrotu. Ten také upravuje restrukturalizaci veřejného dluhu tohoto ostrova pod dohledem amerického federálního soudu a díky tomu mohlo Portoriko splácet své dluhy s výraznými srážkami bez dohod s věřiteli. Ostrov tím započal největší bankrotové řízení v historii amerických samospráv (Česká televize 2017). V roce 2019 požádal ostrov úspěšně konkursní soudy o snížení dluhu o 33 %. Portorická dluhová krize má mnoho původů. Mezi hlavní důvody patří velice příznivé daňové podmínky pro investory a také vydání příliš velkého množství dluhopisů. Ekonomika Portorika se po celá desetiletí držela na dobré úrovni díky přítomnosti technologicky orientovaných společností, které na ostrově působily hlavně kvůli daňovým výhodám. Americký daňový zákon však posléze požadoval, aby tyto výhody časem zmizely. Tím pádem z Portorika postupně odcházely velké firmy a ekonomika začala upadat do recese (Depersio 2019).

3 Guam

3.1 Historický vývoj území pod vlivem Spojených států amerických

Autonomní ostrovní území Guam se nachází v regionu Mikronésie v Tichém oceánu.¹⁰ Původní obyvatelé se sem dostávali z území jihovýchodní a východní Asie a začali zde tvořit osady poblíž sladkovodních toků. Míšením ostatních národů z Filipín a později i ze Španělska vznikl národ Čamorů¹¹. Obyvatelstvo bylo uskupeno v matrilineárních klanech, a tak španělští dobyvatelé neměli příliš velký problém s obsazením tohoto území, jelikož zde neexistovala centrální vláda. Guam byl zabrán Španěly roku 1565 po tom, co území prozkoumal portugalský mořeplavec sloužící pod španělskou korunou Fernando Magallanes. Území přes 300 let sloužilo španělskému impériu při zámořských plavbách, a hlavně jako přestupní stanice na Filipíny. Pod španělskou vládou se museli místní Čamorové přizpůsobit náboženství, sociální organizaci a kulturním praktikám ze Španělska, Mexika i Filipín (Blackford 2007: 167–168).

Americká okupace ostrova začala v roce 1898 v rámci španělsko-americké války. Válečná loď USS Charleston v témže roce vyslala na Guam několik výstřelů, aby upozornila místní Španěly, že jsou s nimi ve válce. Obyvatelé vzdáleného ostrova totiž stále nevěděli, že se válka mezi dvěma státy odehrává. Guvernér Guamu Don Juan Marina za několik dní obdržel dopis požadující kapitulaci ostrova. Již druhý den od doručení dopisu se Guam dostal pod suverenitu Spojených států amerických bez jakýchkoliv ztrát na životě. Ostrov dostal od podepsání Pařížské mírové smlouvy status nezačleněného území (Rivera 2014: 6).

Snaha o vytvoření nové vlády uvedla do konfrontace místní vládců, kteří jednali podle bohaté znalosti místních dějin, s americkými úředníky, kteří požadovali okamžité řešení situace na základě povrchních informací o ostrově. Za několik měsíců se Američanům podařilo dosáhnout úplné správy nad ostrovem,

---

¹⁰ Viz Příloha č. 5.

¹¹ Čamorové jsou původní obyvatelé ostrova Guam a okolních jižních Marian. První objevitelé byli uchvázeni jejich sofistikovanými stavbami, zejména kamennými sloupy (také známe jako *latte*), které sloužily jako základ pro jejich nejvýznamnější budovy. V mnoha domorodých domácnostech se stále používá jazyk Čamoro, i když ho stále více vytlačuje angličtina (Taitano 2019b).

když kapitán Richard Phillips Leary vtrhl do přístavu Apra s lodí USS Yosemite. Guam se po jeho prohlášení stal oficiální „námořní stanicí Spojených států amerických“ a Leary byl prezidentem Williamem McKinleym jmenován námořním guvernérem Guamu. Několik dní po jeho příchodu již obeznámil místní obyvatele se způsobem vlády, kterou tu chce uplatnit. Ve svém proslovu zdůraznil oddělení církve a státu, zrušil doposud uplatňovaná politická práva a zaručil místním plnou ochranu občanských práv (Rogers 1995: 117). Leary zrušil starý španělský daňový systém a zavedl novou pozemkovou daň a tarifní systém. Nové sazby se pro místní domorodce ukázaly natolik zatěžující, že museli přenechat svoji půdu na úkor námořní vládě¹². Na druhou stranu, v době námořní správy Guam získal mnoho inovací v oblasti zemědělství, hygieny, vzdělávání, správy půdy, daní a veřejných prací (Guam online nedatováno).

Chování Američanů se nelíbilo místním Čamorům, kteří požadovali po Washingtonu vytvoření stálé vlády na ostrově, jelikož jim námořnická vláda přišla jako příliš vojenská a okupační. Petice v roce 1901 byla první z dlouhé série návrhů, které usilovaly o normální občanské svobody a reprezentativní vládu pro místní obyvatele. Kongres však nevytvořil žádné úsilí pro to, aby se vláda na Guamu po několika dalších desetiletích změnila (Rogers 1995: 125). Z návrhů můžeme pochopit, jak Čamorové chápali jejich vztah ke Spojeným státům během tohoto období. Dokázali dobře rozeznat cíle koloniálních Spojených států a věděli, že pokud získají politická práva, mohli by ohrozit schopnost amerického námořnictva plnit svou vojenskou misi v Asii.

Politická a občanská práva domorodých obyvatel byla určena Kongresem, a tak se místní Čamorové snažili o zajištění samosprávy a občanství nejen skrze

---

¹² Námořní vládu nastolili Američané hned po úspěchu ve španělsko-americké válce. Funkci guvernéra ostrova nahrazovali tzv. námořní guvernéri, kteří veleli na ostrovech v různých funkčních obdobích (1 až 3 roky). Námořní vláda na Guamu se dala přirovnat k vojenské diktatuře, kdy měl námořní guvernér téměř absolutní moc a odpovídal jen ministrovi námořnictva. Námořní guvernér byl taktéž v čele moci výkonné, zákonodárné i soudní. Tento způsob vlády vyvolal komplikace na ostrově, jelikož měl každý námořní guvernér vlastní představy o tom, jak by měl být ostrov řízen a jakým pravidlům se musí podřídit domorodé obyvatelstvo. Důsledkem toho je velký počet inovací, které přicházely s každým novým námořním guvernérem (Marsh 2019).

petice, ale pokusili se vyvinout úsilí o vytvoření vlastní vlády. Guamský kongres byl nejprve složen z domorodých mužů jmenovaných guvernérem, ale jejich role ve správě Guamu byla pouze poradní. To jim však nebránilo k tomu, aby využili kongres jako platformu k projednávání občanských práv, občanství a stížností proti námořní vládě Spojených států. Roku 1936 přijali v guamském kongresu rezoluci, v níž požadovali udělení amerického občanství obyvatelům Guamu. Rezoluce ale v americkém Kongresu selhala, kvůli silné opozici ze strany ministra námořnictva a amerického ministerstva zahraničí (Viernes 2019a).

Úsilí obyvatel Guamu o dosažení samosprávy a amerického občanství bylo na několik let přerušeno v prosinci roku 1941, kdy Japonsko násilně okupovalo ostrov během druhé světové války. Guam se stal jediným osídleným americkým územím, které bylo ve druhé světové válce okupováno jinou zemí. Ostrov byl japonskou vládou přejmenován na *Omiya Jima* a Japonci se pokusili začlenit Guam do své říše. Na školách nahradili angličtinu a Čamorové byli donuceni ke stavbám leteckých a přistávacích drah. Místní obyvatelé kvůli omezující japonské nadvládě nad ostrovem doufali v návrat Američanů a několik z nich dokonce pomohlo americkým vojákům dostat se ze zajetí. Jak válka postupovala, životní podmínky na ostrově se zhoršovaly. Nucená práce byla ještě více brutálnější a zhroucení japonské vojenské disciplíny vedlo k masakru domorodých Čamorů. Po dobu 31 měsíců byli obyvatelé Guamu násilně vystaveni nesnesitelným útrapám spravovaných japonskou armádou (Blackford 2007: 169). V červenci 1944 americké síly zaútočily na břehy ostrova v rámci Operace Forager s cílem opětovně získat území, které bylo dobyto Japonskem. Po třítydenním tažení, které si vyžádalo velké ztráty na životech na obou stranách, byl Guam znovu převeden pod americkou nadvládu. Vzhledem ke své strategické poloze byla roku 1946 na ostrově obnovena americká námořní vláda (Guam online nedatováno).

Občanské úsilí o větší začlenění do Unie se dostalo opět do popředí krátce po druhé světové válce. Američtí úředníci se přiklonili k tomu, že si Čamorové po letech japonské okupace zaslouží americké občanství, když během ní prokázali svoji loajalitu ke Spojeným státům. Čamorové se dočkali roku 1950, kdy prezident

Harry Truman podepsal zákon *Organic act of Guam*¹³. Tento zákon stanovil, že se všechny osoby, které se narodily na ostrově Guam dne 11. dubna 1899 nebo později, stávají občany Spojených států.¹⁴ Na základě zákona se oficiálně vytvořil post guvernéra Guamu, který byl jmenován prezidentem Spojených států. Dále byl vytvořen ostrovní jednokomorový legislativní sbor s 21 členy (později byl počet snížen na 15). Obyvatelé Guamu získali právo volit do sboru, a tak měli místní poprvé možnost vytvářet své zákony, ačkoliv stále neměli takovou svobodu, jakou by si představovali. Jejich konečné schvalování měl totiž na starost americký Kongres bez zastoupení občanů z Guamu. Vytvořen byl také soudní systém se soudci jmenovanými guvernérem ostrova.¹⁵ Navzdory některým omezením byl *Organic act* oslavován jako vítězství po téměř 50letém boji za větší angažovanost ve vládě a za občanství. Byla odstraněna vláda námořnictva jako hlavního řídicího orgánu Guamu. Obyvatelé ostrova získali americké občanství, o kterém si mnozí mysleli, že zastaví nespravedlivé zabírání půdy, diskriminace na pracovišti a další nerovnosti, které zažívali v době bývalé americké námořnické vlády.

Brzy však vyvstala mezi obyvateli otázka, zda americké občanství udělené díky *Organic actu* skutečně poskytovalo ochranu, ve kterou mnozí věřili. V prvním desetiletí, které následovalo po přijetí *Organic actu* obyvatelé stále neměli takovou možnost samosprávy, jakou si představovali. Vojenské zabírání půdy, federální kontrola území, bezpečnostní prověrky pro cestování a obchod nebo jmenování guamského guvernéra Spojenými státy, to všechno stále sužovalo obyvatele Guamu. Američané si toto uvědomovali a roku 1962 zrušili bezpečnostní prověrku a v roce 1968 Čamorové získali právo na volbu vlastního guvernéra bez toho, aby do voleb jakýmkoliv způsobem zasahovaly Spojené státy (Viernes 2019b).

---

¹³ An Act to provide a civil government for Guam, and for other purposes ze dne 1. 8. 1950, ch. 512, Stat. 64.

¹⁴ An Act to provide a civil government for Guam, and for other purposes ze dne 1. 8. 1950, ch. 512, Stat. 64 1138. 8 U.S. C. § 601-605 Sec. 206.

¹⁵ An Act to provide a civil government for Guam, and for other purposes ze dne 1. 8. 1950, ch. 512, Stat. 64 The executive, The legislature. Sec. 6–11.

Guam sloužil během války ve Vietnamu jako podpůrná základna pro americké poradce vyslané prezidentem Kennedym do jižního Vietnamu. Role ostrova byla rozšířena v polovině roku 1965 tak, aby americké bombardéry B-52 mohly pořádat nálety přímo z letecké základny v Andersenu na cíle v severním Vietnamu. V průběhu několika příštích let se počet letadel na ostrově rychle rozšiřoval a místní obyvatelé opět poznali, že jejich ostrov slouží „pouze“ jako strategické místo (Rogers 1995: 242).

Navzdory některým „úlevám“ od Američanů neměli obyvatelé Guamu stále všechny možnosti samosprávy, stručně řečeno, vláda ostrova byla jen převedena z amerického námořnictva do rukou amerického ministerstva vnitra. Následovalo vytvoření dvou úmluv, ve kterých se guvernér zaměřil na úpravu *Organic actu* ve prospěch ostrovanů. Kongres zareagoval jen na druhou úmluvu s odpovědí, že by se na ostrově měl nejdříve definovat politický status a poté by mělo následovat vypracování vlastní ostrovní ústavy. O politickém statusu se roku 1982 na ostrově konalo dvoukolové referendum. V prvním kole měli obyvatelé na výběr ze 7 možností statusu a do dalšího kola se dostaly 2 možnosti, a to Commonwealth nebo vytvoření nového státu Spojených států amerických. Většina obyvatel (73 %) si zvolila status Commonwealthu. Federální vláda však zamítla verzi Commonwealthu, kterou navrhla vláda Guamu, protože její ustanovení byla neslučitelná s územní doložkou čl. 4 americké Ústavy (Viernes 2019b).

3.2 Soudobé postavení Guamu

Ostrov Guam je největší a nejižnější ostrov v souostroví Mariany a zároveň největší ostrov v Mikronésii strategicky umístěn v Tichém oceánu. Dnes žije na ostrově přes 168 000 obyvatel, z nichž třetina jsou potomky domorodých Čamorů (Central Intelligence Agency 2020a). Na ostrov se v současné době stěhují členové americké námořní pěchoty, aniž by o situaci před tím americká vláda diskutovala s domorodými obyvateli. Federální agentura pro ochranu životního prostředí kvůli rostoucí populaci zveřejnila své obavy ohledně dopadů na životní prostředí a sociální oblast ostrova. Mezi sociální dopady patří například přelidňenost, nadměrné využívání omezených zdrojů a zatěžování vzdělávacího systému.

Zejména v oblastech bydlení, práce a lékařské péče můžeme nadále vidět zvětšující se propast mezi lidmi, kteří na tyto služby dosáhnou a těmi, kteří ne. Kromě toho jsou na ostrově plánovány výstavby, což může vést k dalšímu zabírání větších částí půdy místních obyvatelů (Taimanglo 2010).

Většina původních obyvatel má blízký emocionální vztah k zemi a moři, oba zdroje totiž poskytují obživu. Příběhy spojené se způsobem života Čamorů jsou předávány z jedné generace na druhou. Zabírání půdy pro výstavbu zahrnuje i oblast Pagat. Toto místo je pro místní velice významné, jelikož skrývá pozůstatky prehistorických strukturálních kamenných základů známých jako latte, jeskyně, léčivé rostliny, hrncířskou hlínu a nástroje domorodých Čamorů. Zanedbání významu těchto posvátných míst je pro obyvatele Guamu nepochopitelné a bouří se proti krokům Američanů na ostrově. Obyvatelé nemohou uvěřit tomu, že je jejich země využívána primárně jako vojenská základna americké armády. Američané na ostrově vystavěli základnu pro letadlové lodě a v roce 2014 sem přesunuli z japonské Okinawy 8 600 členů námořní pěchoty (Taimanglo 2010).

Na ostrově neexistují žádná města, ačkoliv se většina obyvatel sdružuje zejména do větších obcí. Největší etnické skupiny na ostrově tvoří hlavně Čamorové (37,3 %) a Filipínci (26,3 %). Převládá zde angličtina, ale také filipínština a jazyk domorodých Čamorů. Aby nedošlo k úplnému vytracení domorodého jazyka, je jejich výuka součástí výukových programů na veřejných školách. Na celém ostrově existuje několik kulturních skupin, které se starají o rozvoj etnické a kulturní identity (Central Intelligence Agency 2020a).

Dnes je navzdory konaným referendům o Commonwealthu oficiálním politickým statusem Guamu nezačleněné území Spojených států amerických. V posledním referendu si v roce 1982 obyvatelé zvolili status Commonwealthu, který byl však poté zamítnutý Kongresem, kvůli neslučitelným návrhům vlády Guamu s americkou Ústavou. Obyvatelé narozeni na ostrově jsou zároveň občany Spojených států, ale nemohou volit prezidenta Spojených států a členy amerického Kongresu. Na druhou stranu Kongres může zamítnout jakýkoli zákon schválený v Guamu a může rozhodnout, které části americké ústavy se na ostrov budou vztahovat. Místní obyvatelé si mohou však vybírat kandidáty v demokratických a

republikánských prezidentských primárních volbách. Pokud chtějí, mohou stejně jako Portoričané získat plné volební právo po tom, co se přestěhují do některého z padesáti států (Underwood 2019).

Vláda se na ostrově skládá z moci výkonné, legislativní a soudní. V čele výkonné moci stojí nyní guvernér Eddie Calvo. Ten je volen obyvateli ostrova na 4leté funkční období. Zákonodárny sbor tvoří jednokomorový orgán s 15 senátory a ti jsou voleni také místními obyvateli. Je-li zákon schválen zákonodárcem, musí guvernér zákon stvrdit svým podpisem nebo ho může vetovat. Zákonodárce může veto potlačit dvoutřetinovou většinou hlasů zvolených senátorů (Crisostomo 2014: 57). Soudní moc je na Guamu podřízena Kongresovému soudu a nejvyšší moc má na ostrově Nejvyšší soud *Superior Court of Guam* a odvolací soud *Supreme Court of Guam*. V čele Nejvyššího soudu jsou v současné době 3 soudci, kteří byli jmenováni guvernérem Guamu.¹⁶

V posledních několika letech se na ostrově obnovila debata o politickém postavení ostrova a nedostatku samosprávy, kterou požadují od Spojených států. Nedávné plány americké armády rozšířit svou přítomnost na ostrově zvýšily u místních obavy kvůli možnosti zabírání půdy pro vojenské účely. Podobné obavy vedly na ostrově k protestům k dosažení *Organic actu* v Guamu před mnoha desítkami let. Ačkoli bylo prostřednictvím velkého úsilí obyvatelů ostrova dosaženo některých práv, Guam v současnosti pokračuje ve sporu se Spojenými státy o plnou samosprávu a zrovnoprávněné občanství (Viernes 2019b).

V Kongresu přišli někteří členové s řešením, aby se Guam stal součástí státu Havaj. Tento návrh se u obyvatel ostrova setkal s velkým odporem a různá politická hnutí rychle ukončila další diskuse na toto téma. Kongresmani, kteří se postavili proti návrhu nabytí statutu 51. státu zdůraznili, že má Guam oproti jiným státům Unie malou rozlohu a nízkou populaci. Dále tvrdili, že ostrov nemůže převzít finanční odpovědnost, kterou disponují státy ve Spojených státech. Na druhou stranu nám historie ukazuje, že bylo přijato do Unie 17 států, které měly menší počet

---

¹⁶ An Act To amend the Organic Act of Guam for the purposes of clarifying the local judicial structure of Guam ze dne 30. 10. 2004, stat. 2206, Judicial structure of Guam, Sec. 1.

obyvatel, než má v současnosti Guam. Také se začlenila území, která nedisponovala takovými finančními prostředky jako má nyní Guam (Taitano 2019a).

Někteří obyvatelé ostrova tvrdí, že vztah Guamu s americkou vládou je pevnější než na ostatních zámořských územích. Argumentují tím, že je Guam chráněn silnou federální vojenskou přítomností a má i svou vlastní národní stráž. Ke zlepšení vztahu mezi Guamem a Spojenými státy určitě přispívá i to, že ostrov vždy povolal do armády nejvíce mužů a žen v porovnání s ostatními teritorii, a dokonce i státy (Wilson 2019). Americký vliv přinesl na ostrov i další pozitivní důsledky. Lidé jsou otevřenější a vyjadřují své myšlenky nejen mezi sebou, ale také na národních a mezinárodních fórech, na kterých informují ostatní o současném stavu ostrova. Teritorium pod správou Spojených států získává zvýšené povědomí a posílení postavení.

Ekonomika je na ostrově podporována zejména cestovním ruchem a vládou Spojených států. Daňový systém Guamu kopíruje systém federální vlády Spojených států. Článek 31 *Organic actu* stanovuje, že zákony Spojených států o dani z příjmu jsou zároveň stejné jako zákony o dani z příjmu na Guamu. Kongres vytvořil územní vládu Guamu pro daňovou jurisdikci. Všechny daně jsou placeny pouze teritoriální vládě a rezidenti a podnikatelské subjekty nepodléhají federální dani Spojených států (Crisostomo 2014: 57).

4 Severní Mariany¹⁷

4.1 Historický vývoj území pod vlivem Spojených států amerických

Souostroví Severní Mariany bylo stejně jako v případě Guamu poprvé osídleno zhruba před 3500 tisíci lety Čamory, jejichž předkové pocházeli z jihovýchodní a východní Asie. V polovině 16. století narazil na souostroví v Mikronésii mořeplavec Fernando Magallanes při jeho pokusu objevit západní cestu k souostroví Moluky. Ostrovy byly kolonizovány Španělskem v polovině 17. století a název Mariany dostaly po císařovně Marii Anně Španělské. Španělský kolonialismus poskytoval ostrovům určitou formu politické jednoty, jelikož ostrovy před nástupem Španělska sice spojovalo společné kulturní dědictví, ale nikdy nebyly sjednoceny pod jednou vládou (Farell 2019).

Na konci španělsko-americké války měly Spojené státy možnost zabrat kromě Guamu i ostatní souostroví v Mikronésii, která dosud patřila Španělsku. Když se do jednání o ostrovy zapojilo Německo, ukázala se nezkušenost Spojených států s mezinárodní diplomacií. Němečtí diplomaté podepsali roku 1899 se Španělskem dohodu o zakoupení zbytku souostroví Mariany pod španělskou nadvládou, a získalo kromě Marian i Palau a Karolínské ostrovy. Jeden ostrov si však Američané přisvojili, byl to právě již zmiňovaný Guam. Prezident William McKinley argumentoval tím, že neexistovaly tak silné vojenské, ekonomické a humanitární důvody, které by přiměly Spojené státy zabrat celé souostroví Mariany (Farell 2019). Německo začlenilo souostroví do Německé Nové Guineji a zřídilo zde své úřady na největším ostrově Saipanu. Obyvatelé souostroví se nemohli účastnit voleb, zastávat funkce v parlamentu a bylo jim také zakázáno cestovat do ostatních zemí, včetně sousedícího Guamu. Kvůli minimálním zkušenostem s koloniální správou vyvíjeli Němci řadu pravidel a předpisů až na místě. Stejně tak výklad těchto pravidel a interpretace jurisdikce byla na jednotlivých důstojnících na ostrově (Spennemann 2011: 7–14).

Německo vynaložilo velké úsilí na sociální a ekonomický rozvoj své kolonie, ale všechny snahy zmařila první světová válka, po které Německo ztratilo své

---

¹⁷ Viz Příloha č. 5.

ostrovy v Mikronésii. Japonská vojska vyhnala Němce z Mikronésie a oficiálně nad ostrovy převzali Japonci kontrolu. Roku 1919 získalo japonské území po rozhodnutí Společnosti národů mandátní status C. Ačkoli mandát vyžadoval, aby Japonsko pomáhalo ostrovům k postupné proměně v autonomní státy, Japonci sem převážně stěhovali pracovníky z Okinawy a Koreje, aby zde pěstovali cukrovou třtinu (Ballendorf 2011: 19).

Američané uspěli ve druhé světové válce proti Japonsku v bitvách o ostrovy Saipan a Tinian. Spojené státy roku 1944 oficiálně převzaly vládu nad souostrovím, odkud mohly lépe vést vzdušnou válku proti Japonsku. Započala přeměna ostrovů na masivní letecké základny a zanedlouho byly na ostrovech postaveny odpalovací rampy pro útoky na Japonce. Následky po bitvách byly však kolosální. Na ostrovech válka zanechala poničené domy, obchody, zemědělství i průmysl. Místní obyvatelstvo bylo naprosto vyčerpáno a jejich životy závisely na zásobách americké armády (MacMeekin 2011: 27). Vojenská vláda Spojených států v Severních Marianech skončila roku 1947. Někteří američtí politici chtěli, aby se ostrov stal dalším svěřeneckým územím OSN, jiní trvali na tom, že by se ostrovy měly stát dalším teritoriem Spojených států. Severní Mariany byly nakonec spravovány Spojenými státy podle rezoluce Rady bezpečnosti č. 21 v rámci svěřeneckého území OSN¹⁸ (MacMeekin 2011: 32–33).

V 70. letech 20. století většina svěřeneckých území v Tichém oceánu zahájila jednání s Washingtonem o změně jejich politického statusu. Všechny ostrovy kromě Severních Marian požadovaly volné přidružení ke Spojeným státům. Obyvatelé Severních Marian však dle průzkumu veřejného mínění během let 1958 až 1969 upřednostňovali připojení ke Guamu a vytvoření nového amerického teritoria, v němž by všichni byli americkými občany. Sjednocení však bylo vyloučeno zvláštním referendem v Guamu roku 1969. Při nízké volební účasti (32 % obyvatel), většina (58 %) hlasovala proti sloučení Marian. Hlavním důvodem odmítnutí bylo to, že mnoho obyvatel Guamu stále neodpustilo obyvatelům

---

¹⁸ Území, která spadala do roku 1945 pod mandát Společnosti národů. Po roce 1945 byla tato území spravována již OSN s cílem podpořit jejich postupnou přeměnu v samosprávný nebo nezávislý celek (Charta Organizace spojených národů 1945).

Severních Marian (zejména z ostrovů Rota a Saipan) brutální chování ve druhé světové válce. Další důvod byl ekonomický, Severní Mariany v tu chvíli nebyly tak rozvinuté jako Guam, a tak pro toto území mohly být ekonomickou zátěží (Rogers 1995: 249–250).

Od snah o sjednocení celého souostroví opustily Severní Mariany v polovině 70. let 20. století a místo toho chtěly navázat užší vztahy se Spojenými státy. Smlouva o vytvoření Commonwealthu v Unii byla přijata roku 1975 a nový status vstoupil v platnost roku 1976. Nová vláda a ústava poté vstoupily v platnost v roce 1978. Severní Mariany byly prvním distriktem, který se vymanil ze správy Poručenského území a dostal oficiální název Commonwealth of the Northern Mariana Islands. Dohoda o politickém postavení ostrova byla s Washingtonem podepsána roku 1978. Smlouva byla plně účinná až roku 1986 a poskytuje obyvatelům Severních Marian zisk amerického občanství narozením a další politicko-ekonomické výhody. Spojené státy zároveň souhlasily s podporou sociálního a ekonomického rozvoje na ostrově. Na zahájení vládních operací a výstavbu infrastruktury dostali obyvatelé federální finanční balíček v hodnotě 420 milionů dolarů. Spojené státy navíc v rámci plateb za majetkové ztráty způsobené americkou invazí a ničením japonských sil poskytly 38 milionů dolarů přímo rezidentům ostrova (Quimby 2013: 464–467).

4.2 Soudobé postavení Severních Marian

Na souostroví v Pacifiku v současné době žije přes 50 000 obyvatel a majoritní etnickou skupinu tvoří lidé z východní Asie nebo domorodí Čamorové. Ačkoliv je angličtina na souostroví oficiálním jazykem, není nejpoužívanějším. Lidé zde nejvíce hovoří filipínsky a jazykem domorodých Čamorů. Souostroví se skládá ze 14 ostrovů a většina obyvatel žije na ostrově Saipan. Severní Mariany nemají v Kongresu přímé zastoupení a občané Spojených států, kteří žijí v Severních Marianech, nemohou volit v amerických prezidentských volbách (Central Intelligence Agency 2020b).

Severní Mariany mají stejně jako Guam a Americká Samoa, status nezačleněného ostrovního území. Souostroví kvůli tomuto statusu v současné době

nemá výhodnou pozici k jednání o vytvoření 51. státu Unie, na rozdíl od bývalých začleněných území, Havaje a Aljašky. Severní Mariany jsou díky statusu Commonwealthu pod svrchovaností Spojených států amerických a federální fondy týkající se ostrova spravuje americké ministerstvo vnitra. Podle ústavy z roku 1978 je hlavou souostroví americký prezident a hlavou vlády je guvernér, který je jmenován prezidentem. Na základě amerického modelu se vláda Severních Marian skládá z guvernéra, bikamerálního parlamentu a nezávislého soudnictví. Na souostroví je multipartijní systém, ale o hlavní politické funkce soupeří hlavně demokraté proti republikánům. Dalšími dvěma politickými stranami jsou populistická *Covenant Party* a reformní *Reform Party*. Dvoukomorový zákonodárny sbor má 20člennou sněmovnu reprezentantů a 9členný senát se stejným zastoupením pro ostrovy Tinian, Rota a Saipan. S výjimkou celních opatření a ostatních opatření pro dovoz a vývoz zboží zde platí zákony Spojených států (Ballendorf – Foster 2020).

Severní Mariany volí prostou většinou jednoho delegáta do Sněmovny reprezentantů Spojených států na dvouleté funkční období. Delegát nemůže ve Sněmovně reprezentantů hlasovat na plenárních zasedáních, ale v ostatních případech má úplně stejná práva jako další poslanci. Soudní systém prošel za poslední tři desetiletí proměnou. Nejprve byl zřízen soud prvního stupně, který měl omezenou pravomoc a všechna jeho rozhodnutí musel přezkoumat federální soud. Poté byl zřízen Nejvyšší soud Commonwealthu Severních Marian, čímž byl soudní systém zcela začleněn do systému na ostrově. Nejvyšší soud za několik let přerušil své vazby s odvolacím soudem devátého okruhu a získal tím status soudu poslední instance (Dela Cruz – Giacomazzi 2011: 50).

Ačkoli leží ostrovy mimo celní území Spojených států, získaly Severní Mariany také možnost vyvážet zboží vyrobené na ostrovech do Spojených států bez cel a bez kvót. Tuto výhodu mají i ostatní zámořská teritoria Spojených států. V současné době do ostrovních přístavů umisťují Američané i své vojenské nákladní lodě, které obsahují výzbroj a vybavení pro námořní sbory Spojených států. Civilní plavidla s posádkou přidávají ročně přibližně 1 milion dolarů do ostrovní

ekonomiky díky návštěvám přístavů a nákupům (Central Intelligence Agency 2020b).

Malebné pláže, tropické prostředí a historické propojení s Japonskem učinilo ze souostroví přirozený cíl pro japonské turisty a s tím začal expandovat i průmysl. K ekonomickému růstu přispělo i stavebnictví, které financovali především japonští investoři. Na ostrově Saipan (největší ostrov Severních Marian, kde žije téměř 90 % populace) během několika desetiletí vzniklo více než 40 hotelů a také několik velkých středisek pro mezinárodní firmy (Quimby 2013: 468). Ekonomika Commonwealthu Severních Marian se v posledních několika letech rozvíjí zejména díky silnému odvětví cestovního ruchu. V roce 2016 se reálný nárůst hrubého domácího produktu oproti předchozímu roku zvýšil o 28,6 %. Čínští a korejští turisté v posledních letech doplňují japonské turisty a ostrovy vyvíjí společné úsilí k rozšíření svého cestovního ruchu, například rozšířením hazardních her v kasinech na malých ostrovech Tinian, Rota a na hlavním ostrově Saipan. K hospodářskému růstu a stabilitě souostroví přispěly také federální granty (Central Intelligence Agency 2020b).

V posledních desetiletích se Severní Mariany staly výrobním centrem pro výrobce oděvů se sídlem ve Spojených státech. Souostroví bylo osvobozeno od mnoha pracovních norem Spojených států a také od ustanovení federálního imigračního a národnostního práva. V důsledku toho v továrnách bez omezení začali pracovat dělníci z východní a jihovýchodní Asie, i navzdory horším pracovním podmínkám. Toto odvětví bylo považováno ostatními americkými oděvními výrobci a odbory za „nespravedlivou“ soutěž a firmy na ostrovech obdržely za nekalé praktiky mnoho stížností a obvinění. Poté, co se o vykořisťování pracovníků dozvěděly jiné státy, musela vláda Spojených států v roce 2007 přijmout nové právní předpisy o minimální mzdě a zlepšení podmínek pracovníků. Produkty se nejvíce vyvážely na americkou pevninu a výhodou bylo, že mohly mít štítek „Made in the USA“, ačkoliv je vyráběli ostrované za velice nízkou mzdu. Průmysl však trpěl zvýšenou konkurencí z Číny a dalších zemí, kde jsou náklady na pracovní sílu velice nízké (Ballendorf – Foster 2020).

Přítomnost amerických vojsk na Guamu a nepříznivé dopady federálních zákonů na ostrovech, to jsou témata, která probírají guvernéri Severních Marian a Guamu. V posledním desetiletí dochází mezi těmito dvěma ostrovy k diskuzím o navázání bližší spolupráce nebo dokonce sloučení, podobně jako se o to neúspěšně pokoušely Severní Mariany v historii. Založením společného politického, ekonomického a právního systému, by podle guvernérů mohla být správa ostrovů efektivnější a také by se mohly stát větší výzvou pro investory. Na druhou stranu by sloučením dvou ostrovů a vytvořením samostatného státu obě strany ztratily možnost čerpání federálních programových grantů (Quimby 2013: 482–483). Naposledy se otázka znovusjednocení řešila na valném shromáždění starostů ostrovů v roce 2016. Usnesení konkrétně požadovalo, aby guvernéri obou teritorií uspořádali v roce 2018 všelidové hlasování týkající se otázek znovusjednocení ostrovů (Kuan News 2016). Žádné referendum o politickém postavení území se však v daném roce nekonalo a otázka o znovusjednocení zůstává nadále otevřená.

5 Americké Panenské ostrovy

5.1 Historický vývoj území pod vlivem Spojených států amerických

V Malých Antilách se nachází zámořské území s názvem Americké Panenské ostrovy.¹⁹ Souostroví bylo před objevnou plavbou Kryštofa Kolumba obydleno indiánskými etniky Taíny, Arawaky a Kariby. Celé souostroví Panenské ostrovy bylo prohlášeno za španělskou kolonii v roce 1550, kdy byly zároveň vytlačeny domorodé kmeny. Během 17. století projevily zájem o ostrovy další země, avšak svrchovanost na území současných Amerických Panenských ostrovů dokázali získat až Dánové. Na přelomu 17. a 18. století se Dánům podařilo zabrat ostrovy Svätý Tomáš, Svätý Jan a zakoupit od Španělů ostrov Svätý Kříž, zatímco Holanďané a Britové bojovali o suverenitu na území současných Britských Panenských ostrovů. Souostroví bylo přejmenováno na Danish West Indies a začali zde pracovat afričtí otroci, zejména na plantážích pro pěstování cukrové třtiny, kávy i bavlny (Wallenfeldt 2020). Vzpouora otroků v roce 1848 přinesla úspěch v podobě zrušení otroctví, a v důsledku toho začala ekonomika na ostrově upadat. Dánové se snažili zachránit hospodářskou situaci zlepšením podmínek pro pracovníky, ale když se jim to po několika dekádách nepodařilo, začali vyjednávat o prodeji ostrovů (Ockerstrom 2014: 514).

Zájem o ostrovy projevily již v 60. letech 19. století Spojené státy a v roce 1917 se jim podařilo po dlouhém vyjednávání zakoupit dánskou část Panenských ostrovů za 25 milionů dolarů. Zájem o teritorium byl zejména ze strategických a vojenských důvodů. Primárním plánem Spojených států bylo získat lepší přístup k Panamskému průplavu díky výstavbě námořních základen. Důležitý podnět však získaly Spojené státy po vstupu do 1. světové války. Nákupem území chtěly zabránit možnému šíření Německa, které by po případné anexi Dánska mohlo útočit i z dánské základny v Karibiku. V dalším desetiletí převzali kontrolu nad ostrovy američtí námořní důstojníci. Správa nad ostrovy byla roku 1931 převedena pod ministerstvo vnitra a prezident Spojených států jmenoval prvním guvernérem Paula M. Pearsona. Ten vytvořil v rámci New Deal programy na obnovení ekonomiky

---

¹⁹ Viz Příloha č. 4.

ostrovů, včetně společnosti Virgin Islands Company, která měla za cíl posílit hospodářství na venkově, zmírnit nezaměstnanost a modernizaci přístavů na ostrově Svatý Tomáš (Dookhan 1994: passim). Americké Panenské ostrovy zažily ještě před získáním statutu nezačleněného území Spojených států mnoho změn ve vládní sféře. Ačkoliv bylo území již několik let pod správou Spojených států, občané žijící na ostrovech získali americké občanství až roku 1927. Zákon však občanství uděloval jen těm, kteří se narodili po nabytí území Američany v roce 1917 nebo později.²⁰ První *Organic Act* byl schválen Kongresem a implementován na ostrovech roku 1936. Zákon umožňoval vytvoření místní vlády, která nahradila přechodnou námořnickou vládu. Občané na ostrovech získali volební právo pro volby do místních orgánů a také se na ně začaly uplatňovat některé dodatky z listiny práv Spojených států amerických. Vládní struktura byla podrobněji rozpracována v revidovaném *Organic Act* z roku 1954.²¹ Zákon oficiálně stanovil, že ostrov získá statut nezačleněného území Spojených států a obyvatelé větší možnost samosprávy. Guvernér byl nadále jmenován prezidentem, a odpovědnost za výkon správních funkcí na ostrovech připadl ministerstvu vnitra Spojených států (United States General Accounting Office 1994: 26).

V roce 1968 byl pozměněn zákon o jmenování guvernéra. Nově si ho mohli zvolit sami obyvatelé ostrovů bez zásahu prezidenta Spojených států. Tento pozměněný zákon zároveň odstranil některé pravomoci ministerstva vnitra vůči ostrovům a právo prezidenta Spojených států vetovat zákony přijaté na ostrovech. O 4 roky později udělil Kongres občanům Amerických Panenských ostrovů možnost volit jednoho zástupce do Sněmovny reprezentantů, který ale dodnes nemá právo hlasovat v plenárních zasedáních. V roce 1976 Panenským ostrovům Kongres umožnil vytvoření vlastní ústavy. V následujících desetiletích došlo k vytvoření několika návrhů ústavy, ale žádný z nich nebyl ratifikován. Ekonomika

---

²⁰ An Act to confer United States citizenship upon certain inhabitants of the Virgin Islands and to extend the naturalization laws thereto', February 25, 1927, ch. 192.

²¹ An Act to revise the Organic Act of the Virgin Islands of the United States, July 22, 1954, ch. 558, St. 68.

na ostrovech díky cestovnímu ruchu rychle posilovala, a například za rok 1992 navštívilo ostrovy téměř 2 miliony turistů (Wallenfeldt 2020).

Dosud jediné referendum o politickém postavení ostrovů se konalo v říjnu roku 1993. Voliči měli na výběr z následujících možností: vytvoření plnohodnotného státu Spojených států, pokračování statutu teritoria nebo úplná nezávislost. Volební účast byla v tomto referendu nízká, hlasovalo pouze 28 % oprávněných voličů, a většina z nich (80 %) si vybralo zachování současného statutu teritoria (United States General Accounting Office 1997: 19).

5.2 Soudobé postavení Amerických panenských ostrovů

Ostrovy patří díky své celkové rozloze k menším zámořským teritoriím. Podle hustoty zalidnění žije nejvíce obyvatel na ostrovech Svatý Kříž (Saint Croix) a Svatý Tomáš (Saint Thomas). Na území Amerických panenských ostrovů v současné době žije přes 100 tisíc obyvatel, kteří získali americké občanství narozením a mohou tak volně cestovat do Spojených států.

Zákonodárná moc je na ostrovech tvořena jednokomorovým Senátem, kam se většinovým hlasováním volí 15 senátorů na dvouleté období. Podle americké Ústavy obyvatelé Amerických Panenských ostrovů nemají právo hlasovat při volbách prezidenta Spojených států, mohou však hlasovat v demokratických a republikánských prezidentských primárních volbách. Obyvatelé si dále volí jednoho zástupce do Sněmovny reprezentantů Spojených států na dvouleté funkční období. Stejně jako v případě Severních Marian, nemůže poslanec ve Sněmovně reprezentantů hlasovat na plenárních zasedáních, ale v ostatních případech má stejná práva jako jeho kolegové (Central Intelligence Agency 2020c). Stranický systém je na ostrovech stejný jako ve Spojených státech. O vládu zde soupeří demokratická a republikánská strana. Soudní moc se skládá z nejvyššího a okresního soudu. Do nejvyššího soudu jsou soudci jmenováni guvernérem na 10leté období a vrchní soudce je jmenován na 3 roky. Okresní soud funguje podle federálního práva a má stejné pravomoci jako okresní soud ve Spojených státech. Ačkoliv je ostrovům umožněno vytvoření vlastní ústavy, žádný z dosud vytvořených návrhů nebyl ratifikován. Naposledy se o vytvoření vlastních zákonů

pokusili obyvatelé ostrova v roce 2012. Kongres Spojených států však návrh vrátil z důvodu nedostatečného rozboru a nepřesného popisu právních předpisů, a tak Americké Panenské ostrovy do dnes nemají vlastní ústavu (Wallenfeldt 2020).

Ekonomika Amerických Panenských ostrovů byla před hospodářskou krizí v roce 2008 jednou z nejstabilnějších v celém Karibiku. Zasažené byly důležité oblasti ekonomiky, hlavně cestovní ruch a s tím spojený soukromý sektor. Ostrovy od ekonomické recese čelí vysoké nezaměstnanosti a kriminalitě. Americké Panenské ostrovy získaly roku 2009 v reakci na velkou recesi federální stimulační balíček ve výši 364 milionů dolarů. Primárním cílem federálního příspěvku bylo co nejdříve zachránit stávající pracovní místa, a popřípadě vytvořit nová. Dlouhodobým problémem je otázka životního prostředí, které bylo zasaženo kvůli narůstajícímu cestovnímu ruchu. V roce 2010 ostrovy navázaly spolupráci s agenturou pro ochranu životního prostředí s cílem pomoci teritoriu vyřešit problém s tuhým odpadem a zlepšení kvality ovzduší (Frommers nedatováno).

Kromě cestovního ruchu je na ostrovech rozšířený i průmysl. Destilace rumu bylo ještě na počátku 21. století tradičně primárním odvětvím ostrovů, ale vývoz se poté začal více soustředit i na zpracování ropy, montáž hodinek, výrobu chemikálií, léčiv a oděvů. V roce 2012 došlo k uzavření ropné rafinerie na Saint Croix po více než čtyřech desetiletích provozu. Závod produkoval do té doby většinu dodávek paliva na ostrovech. Dopady uzavření rafinerie na ekonomiku byl zásadní, jelikož se ropa z ostrovů dovážela i do Spojených států (Wallenfeldt 2020).

Spolu s dalšími ostrovy v Malých Antilách byly Americké Panenské ostrovy zasaženy v roce 2017 dvěma hurikány Irma a Maria. Tropická cyklóna poškodila veškerou infrastrukturu a tropické pláže, které dosud sloužily k odpočinku zejména americkým turistům. Ostrovy zůstaly několik týdnů bez energie, tekoucí vody a spolehlivého zásobování potravinami. Na katastrofu zareagoval ostrov okamžitou proměnou, díky federálním příspěvkům a humanitární pomoci ze strany Spojených států. Místní obyvatelé se ze situace rychle poučili a začali přestavovat elektrickou síť a bunkry tak, aby byly odolnější vůči hurikánu. Na ostrovech jsou stále poničené hotely, obchody i další podniky, ale cestovní ruch se sem pomalu vrací od roku 2019 (Hill 2019).

6 Americká Samoa ²²

6.1 Historický vývoj území pod vlivem Spojených států amerických

První obyvatelé ostrovů pocházeli z oblasti Polynésie a ostrov osidlovali již 500 let před naším letopočtem. V 18. století se sem díky rozvoji zámořských plaveb dostali nejdříve Nizozemci, a po nich i ostatní evropští průzkumníci a obchodníci. O století později se do sporu o ostrovy dostalo Německo, Spojené státy a Velká Británie. Blížící se bitva mezi mocnostmi o vliv nad ostrovy měla následovat roku 1899, ale neproběhla kvůli hurikánu, který zpusťošil přistavené bitevní lodě ještě před tím, než kterýkoliv z aktérů stihl zaútočit (National Marine Sanctuary of American Samoa 2010). Země se v témže roce rozhodly uzavřít tento spor tripartitní úmluvou, která formálně rozdělila vliv států na ostrovech následovně: Spojené státy získaly východní část Samoy (dnes Americká Samoa) a Německo získalo západní část ostrovů (dnes nezávislý stát Samoa), zatímco se Velká Británie vzdala nároků na uplatnění své moci nad ostrovy.²³

Spojené státy zřídily v roce 1900 na ostrově Tutuila námořní stanici v přístavu Pago Pago. Tentýž rok se obyvatelé ostrova zavázali k věrnosti Spojeným státům a začali dodržovat federální zákony. Formálně byla námořnická vláda na ostrovech zřízena roku 1904, kdy byly podepsány dvě smlouvy o postoupení území bývalé východní Samoy a ratifikace těchto úmluv proběhla až roku 1929 v Kongresu Spojených států. Americká Samoa získala oficiální status nezačleněného území a na rozdíl od ostatních teritorií, zde nebyl pro správu ostrovů zřízen žádný zákon *Organic act*, a tak má ostrov status neorganizovaného území (American Samoa Government 2020). Během první světové války byla Americká Samoa izolována od jakýchkoliv bojů, ale ve druhé světové válce byly ostrovy přeměněny v největší americkou obrannou základnu v Tichomoří a přispěly k odražení náletů japonských letadel. Námořní pěchota Spojených států amerických vycvičovala již 14leté obyvatele Americké Samoy, aby jim pomohli při bojích proti

---

²² Viz Příloha č. 6.

²³ Settlement of claims in Samoa. Convention relating to the settlement of certain claims in Samoa by arbitration, 31 Stat. 1875; Treaty Series 315, from November 7, 1899.

Japoncům. Během této doby byla na ostrovech vybudována moderní dopravní infrastruktura a zdravotnická zařízení (National Marine Sanctuary of American Samoa 2010).

Pod správou americké námořní správy zůstaly ostrovy až do roku 1951. Po roce 1951 byla kontrola nad územím převedena pod ministerstvo vnitra Spojených států. Kongres se několik let po druhé světové válce snažil začlenit a organizovat vládu Americké Samoy podobně jako tomu bylo v ostatních teritoriích, ale místní obyvatelé návrhy na změnu způsobu správy odmítali. Absence *Organic act* znamenala, že na území ze strany Američanů nebyly uplatněny prvky ústavy Spojených států. Místní obyvatelé si mohli díky absenci zákona, který by organizoval místní správu vytvořit vlastní ústavu. Americká Samoa se stala jediným samosprávným zámořským teritoriem, když roku 1967 přijali místní vládcí vlastní ústavu (Michal 1992: 139–140). Převedení moci pod ministerstvo vnitra také znamenalo to, že prezident jmenoval prvního guvernéra, který dohlížel na záležitostech týkající se ostrovů. Tento způsob určování guvernéra na ostrovech nepřetrval dlouho, jelikož si v roce 1976 na základě referenda místní obyvatelé schválili zákon, který stanovil, že bude guvernér ostrovů volen obyvateli ostrova (Creevey – Wendt – Foster 2020). Současný kancléř guvernéra teritoria Joseph Pereira uvedl důvod, proč Americká Samoa stále nemá se Spojenými státy potvrzený *Organic act*:

„Vůdci Americké Samoy se snaží najít nejlepší formu vztahu se Spojenými státy, která by nadále zaručovala zachování systému držby půdy. V tomto okamžiku jsou naše pozemky ve vlastnictví jednotlivých rodin. Z tohoto důvodu jsme se nesnažili formálně potvrdit náš vztah se Spojenými státy“ (Pereira 2020).

Obyvatelé Americké Samoy nezískávali americké občanství narozením tak, jako tomu bylo v ostatních teritoriích. Místo toho získávali po narození jen americkou státní příslušnost. Americké občanství na ostrovech obdrželi jen ti, kteří se narodili rodičům s americkým občanstvím. Kvůli tomuto rozhodnutí Kongresu, nemohli místní s americkou státní příslušností participovat ve volbách, které se

konaly ve Spojených státech.²⁴ V roce 1981 si místní obyvatelé poprvé zvolili do Sněmovny reprezentantů Spojených států delegáta, který předkládal zájmy ostrovanů ve dvouletém funkčním období (History, Art & Archives, U.S. House of Representatives 2015). Po několika pokusech Kongresu o vytvoření návrhů, týkající se občanství nebo o implementování amerických zákonů se místní obyvatelé v roce 1984 obrátili na Kongres s žádostí, aby neprováděli další pokusy k nastolení nových pravidel na ostrovech. Pokud by tak chtěli učinit, museli by nejdříve získat plný souhlas ze strany občanů Americké Samoy, tedy například po referendu, které se konalo i na ostatních teritoriích (Michal 1992: 141).

6.2 Soudobé postavení Americké Samoy

Ostrov patří s 50 tisíci obyvateli k nejméně osídleným americkým zámořským teritoriím. Většina populace žije ve větších aglomeracích na největším ostrově Tutuila. Od poloviny 20. století se mnoho obyvatel ostrovů přestěhovalo do Spojených států, což mělo za následek, že v současnosti žije na pevnině Spojených států více státních příslušníků Americké Samoy než na samotných ostrovech. Ačkoliv na ostrovech 88 % obyvatel hovoří samojštinou, většina obyvatel je bilingvní, není pro ně tedy překážkou komunikace v angličtině (Central Intelligence Agency 2020d).

Obyvatelé nemají po narození status občana Spojených států, ale jen status státního příslušníka Spojených států. Tento odlišný status jim neumožňuje volbu prezidenta Spojených států a osvobozuje je od placení federálních daní. Státní příslušníci Spojených států mají právo žít a pracovat v kterémkoliv státu federace bez omezení podobně, jako američtí občané. Na trhu práce mohou však narazit na překážku v podobě absence statutu občanství. Zákony Spojených států umožňují obyvatelům z Americké Samoy stát se občany Spojených států, pokud splní dvě podmínky. Nejprve je potřeba získat trvalý pobyt v některém z amerických států, a poté musí žadatel splnit podmínky naturalizace. Právo volně žít a pracovat mezi

---

²⁴ Immigration and nationality law; 8 U.S. Code § 1408. Nationals but not citizens of the United States at birth.

teritoriem a pevninskou částí Spojených států není reciproční. Nad imigrací na ostrovy se neuplatňuje imigrační právo Spojených států, tudíž si imigrační zákony stanovují sami obyvatelé Americké Samoy. Jejich imigrační práva jsou striktní, a tak nemusí být nerezident ostrovů vpuštěn na území ani za pobytovým či pracovním účelem (Michal 1992: 140–141). Paradoxem je, že podle statistik z roku 2017 vysílá Americká Samoa v přepočtu na obyvatele největší procento populace do americké armády v porovnání se všemi zámořskými teritorii a americkými státy. Armáda vojákům pocházející z ostrovů kvůli chybějícímu statutu občanství odmítá udělit hodnost důstojníků. Hlavním důvodem, kvůli kterému obyvatelé ostrova vstupují do armády jsou výhody, které z této situace plynou. Armáda nabízí rodičům finance ke vzdělávání, komplexní zdravotní péči a další sociální příspěvky na pokrytí životních nákladů (Chen-Fruean 2017).

Změnu v udělování občanství může přinést žaloba z roku 2018 proti současnému jednání Spojených států, kterou podaly tři osoby s místem narození na území zámořského teritoria a v současné době žijící v Utahu. Žalobci tvrdili, že obyvatelé ostrova podle 14. dodatku v Ústavě mají právo pro získání amerického občanství narozením. Dodatek kromě základních formulací dále definuje statut občanství i osobám, které podléhají jurisdikci Spojených států. Na Americké Samoai částečně obyvatelé toto vymezení splňují, neboť platí daně a dodržují zákony vydané Spojenými státy. V prosinci roku 2019 se žalobci setkali s úspěchem, kdy okresní soudce Spojených států Clark Waddoups vydal rozhodnutí, ve kterém bylo potvrzeno, že se 14. dodatek uplatňuje i na území Americké Samoy. Proti tomuto rozhodnutí se postavila vláda Spojených států, která tvrdí, že by pouze Kongres měl mít pravomoc k rozhodování, zda obyvatelé teritorií mohou získat občanství. Vláda se odvolala proti rozhodnutí okresního soudu, které v současné době čeká na přezkoumání 10. odvolacím soudem v Deneveru. Okresní soud v Utahu mezitím vydal rozhodnutí o pozastavení řízení až do vyřešení případu v odvolacím řízení (Price 2020).

Zatímco je Americká Samoa oficiálně neorganizované území, je samosprávná a má vlastní vládu. Dvoukomorový zákonodárný sbor se skládá ze Senátu a Sněmovny reprezentantů. Struktura politických stran je na ostrovech stejná

jako ve Spojených státech. O moc zde tedy soupeří republikánská strana proti demokratické straně. Americká Samoa posílá jednoho delegáta do Sněmovny reprezentantů Spojených států na 2leté funkční období. V čele vlády momentálně stojí nezávislý guvernér Lolo M. Moliga, který byl obyvateli zvolen již na druhé funkční období. Moc soudní reprezentuje Nejvyšší soud Americké Samoy, do kterého je předseda jmenován ministrem zahraničí Spojených států doživotně. Ostatní soudci jsou jmenováni guvernérem Americké Samoy (Central Intelligence Agency 2020d).

Ekonomika je na ostrovech založena zejména na službách, průmyslu a zemědělství. Hospodářská aktivita je silně spojená se Spojenými státy, se kterými Americká Samoa uzavírá většinu svého obchodu. Velkou část příjmů představují granty od federální vlády Spojených států. Na ostrovech převažuje jedno průmyslové odvětví, a to konzervování tuňáků, kteří jsou na ostrovy dováženi zejména z východní Asie a Austrálie. Pokusy vlády o rozvoj ekonomiky jsou omezeny kvůli umístění ostrovů, jeho omezenou dopravní sítí a ničivými hurikány. Rozvoj cestovního ruchu je na ostrově omezen kvůli přírodním katastrofám, které často poškozují infrastrukturu na ostrovech. Na ostrově jsou také omezenější práva pro vlastníky půdy, tudíž se zde nevyplatí velkým společnostem investovat do výstavby hotelů a raději vyhledávají jiná zámořská teritoria (Creevey – Wendt – Foster 2020).

Závěr

V úvodu práce jsem si stanovil za cíl definovat charakteristické prvky pro vztah obydlých zámořských území ke Spojeným státům a situaci, která v těchto územích panuje. Připojení jednotlivých teritorií ke Spojeným státům bylo kvůli mnoha faktorům odlišné. Portoriko a Guam se dostaly pod jurisdikci Spojených států po španělsko-americké válce. Španělé již nebyli schopni udržet velké území, kterým dosud disponovali a podepsali s Američany pařížskou smlouvu o předání teritorií. Spojené státy získaly Severní Mariany až ve 2. světové válce po úspěchu v bitvě proti Japoncům, kteří kontrolovali ostrovy od roku 1919. Území Amerických Panenských ostrovů se dostalo do jurisdikce Spojených států po dohodě s Dánskem roku 1917. Dánové si po několika desetiletích uvědomili, že pro ně není výhodné spravovat toto území, a tak jej prodali Američanům za 25 milionů dolarů. Spor mezi třemi mocnostmi o území současné Americké Samoy skončil až po podepsání tripartitní úmluvy. Po dohodě se rozdělily sféry vlivu na území bývalé Samoi, a Spojeným státům připadla východní část ostrovů.

Všechna obydlená zámořská teritoria se tedy dostala pod jurisdikci Spojených států na konci 19. nebo v průběhu 20. století, a kromě Americké Samoy byly ve všech teritoriích ustanoveny zákony (*Organic act*), kterými se řídila jednotlivá území. Americká Samoa vytvoření zákona odmítá, jelikož si místní vládcí chtějí zachovat správu nad systémem držby půdy. Díky zákonu *Organic act* získávají obyvatelé americké občanství již po narození. Tento statut jim umožňuje volně cestovat a pracovat ve všech státech americké federace. Navzdory tomu, že jsou na teritoria uplatněny federální zákony, nemají občané na ostrovech možnost zasáhnout do konečných voleb prezidenta Spojených států nebo do voleb v Kongresu. Jen v Portoriku žije v současné době přes 3 miliony obyvatel, kteří by mohli se svým zastoupením ve sboru volitelů ovlivnit konečné výsledky voleb. Obyvatelé teritorií mohou plnohodnotné volební právo získat tím, že se přestěhují na pevninskou část Spojených států. Jediné teritorium, kde obyvatelé nezískávají americké občanství narozením, je Americká Samoa, jelikož území není právně organizované americkou vládou. Místní populace získává po narození pouze status státního příslušníka Spojených států. Diskuze o udělování občanství obyvatelům

Americké Samoy opět vyvstala v roce 2019, kdy okresní soudce Clark Waddoups vydal rozhodnutí, ve kterém bylo potvrzeno, že obyvatelé mají dle 14. dodatku Ústavy možnost nabytí státního občanství narozením.

Dalšími shodnými prvky zámořských území je jejich zákonodárný a soudní systém. Oba systémy jsou totiž téměř shodné jako ve Spojených státech amerických. Na území Portorika, Severních Marian a Americké Samoy vykonává zákonodárnou moc senát spolu se sněmovnou reprezentantů. Na zbývajících teritoriích tuto funkci kvůli malému počtu obyvatel zastává jen senát. Členy si do jednotlivých komor volí sami ostrované. Zámořská teritoria si dále volí své delegáty do Sněmovny reprezentantů Spojených států. Delegát však nemůže ve Sněmovně reprezentantů hlasovat na plenárních zasedáních, ale v ostatních případech má úplně stejná práva jako další poslanci. Stranický systém se ve všech teritoriích vyjma Portorika také shoduje se Spojenými státy. U moci se střídají jen dvě hlavní strany – republikánská a demokratická.

Ekonomická spolupráce se Spojenými státy je pro teritoria zásadní. Ostrovy využívají možnosti čerpání federálních dotací a mohou se na federaci obrátit i s žádostí o finanční nebo humanitární pomoc v případě přírodních katastrof, které ostrovy často sužují. Ze zámořských teritorií míří v současnosti na pevninu průmyslové i zemědělské produkty, které jsou často osvobozené od celních poplatků. Spojené státy rozpoznaly výhodné podmínky, které jim mohou ostrovy poskytnout a začali například na Portoriku zavádět nová tarifní opatření. Díky levné pracovní síle se ostrov přeměnil v zajímavou destinaci pro investory. V současnosti je ekonomika v Portoriku narušena kvůli vysokým dluhům vůči věřitelům. Portoriko se dostalo do složité ekonomické situace hlavně kvůli platební neschopnosti a odlivu velkých firem po přírodních katastrofách v roce 2017. V Guamu je hlavním hybatelem ekonomiky cestovní ruch a přítomnost americké armády, která využívá pro své výcviky místní vojenské základny. Ekonomika na ostatních teritoriích je díky tropickému podnebí podporována zejména turismem. Úzké propojení s ekonomikou Spojených států však způsobuje i negativní důsledky. Ekonomická recese v roce 2008 zasáhla i tyto malé ostrovy a od té doby se na některých teritoriích stále nepodařilo plnohodnotně nastartovat ekonomiku.

Dalším dílčím cílem bylo identifikovat rozdíly mezi teritorií. Rozdíly jsou zejména v diskuzích o budoucím právním postavení území.²⁵ Území, na kterém se vedou spory o politickém statusu ostrova již několik desetiletí, je Portoriko. V minulosti sehrálo teritorium zásadní roli při budování námořních základen pro správu Panamského průplavu a sloužilo také jako tranzitní stanice pro expanzi amerického obchodu do Latinské Ameriky.

Dnes jsou na území Portorika 3 hlavní politické strany, které zároveň zastupují 3 možné způsoby politického postavení: ponechání a vylepšení současného statutu Commonwealthu (viz níže), úplná nezávislost nebo přidružení k federaci a vytvoření 51. státu. V roce 2017 se při posledním konaném referendu Portoričané přiklonili k možnosti vytvoření 51. státu. Kongres se k rozhodnutí obyvatel vyjádřil záporně, z důvodu špatné infrastruktury a korupci, která dlouhodobě sužuje ostrov. Názor se setkal i s odpůrci na samotném ostrově. Obávají se, že by tento krok mohl vést ke ztrátě místní identity, která se značně odlišuje od té americké. Portoriku tedy nezbývá nic jiného než usilovat o vylepšení statutu Commonwealthu například tím, že jim budou posíleny pravomoci vlády na ostrově. Ostrov se několik let potýká s vysokou mírou chudoby a mnoho obyvatel spoléhá na sociální zabezpečení nebo další vládní výhody. Vylepšením statutu by mohl ostrov získat větší množství federálních příspěvků, jelikož v současnosti Portoriko dostává mnohem méně federálních dotací na pomoc se sociálními výdaji než státy federace se srovnatelnou populací. Možnost úplné nezávislosti je na ostrově nejméně pravděpodobnou volbou. Portoričané nechtějí přerušit pozitivní vztah se Spojenými státy, ačkoliv ostrov splňuje dle mezinárodní konvence všechna kritéria pro vznik samostatného státu.

Pro další osídlená teritoria není relevantní uvažovat o úplné nezávislosti kvůli rozloze a počtu obyvatel. V Severních Marianách politici zvažují připojení ke Guamu a vytvoření nového teritoria. Guam však tuto myšlenku odmítá a snaží se spíše o status Commonwealthu, stejně jako tomu je v Portoriku. Zástupci Guamu tvrdí, že by sloučením území mohl klesnout jejich ekonomický potenciál a také je

---

²⁵ Viz Příloha č. 1.

v Guamu stále zakořeněný odpor vůči chování obyvatel Severních Marian ve 2. světové válce. Americké Samoa a Americkým Panenským ostrovům současný status teritoria vyhovuje. Důkazem je jediné referendum konané na Amerických Panenských ostrovech, ve kterém 80 % voličů volilo možnost zachování statutu.

Určitou roli zde hraje i status nezačleněného území, kterou v současné době mají všechna teritoria. Je pravděpodobnější, že se území stane novým státem Unie, pokud se integruje do amerického politického systému a získá status začleněného území, jako například poslední přijaté státy Aljaška a Havaj. V současné době má status začleněného území pouze atol Palmyra v Tichomoří. Atol se však může připojit zpět ke státu Havaj, od kterého byl odloučen rozhodnutím Kongresu Spojených států v roce 1959. Kvůli nepřítomnosti trvalého obyvatelstva se nad touto variantou však neuvažuje a ostrov je v současnosti domovem mnoha druhů korálů a mořských živočichů.

Pro Spojené státy představují jednotlivá území výhodnou příležitost. Díky strategickému umístění svých teritorií mohou Američané například rozšířit svoji vojenskou přítomnost v Tichomoří nebo vylepšovat obchodní vztahy v Latinské Americe. Vojenskou přítomnost plánují Američané rozšířit zejména na strategickém území v Guamu, které má z dob 2. světové války a války ve Vietnamu pestrou zkušenost s přítomností vojenských základen. Guam a Americká Samoa podle statistik pravidelně vysílají do americké armády nejvyšší počty vojáků v přepočtu na obyvatele. Obyvatelé teritorií vstupují do armády hlavně kvůli finančním výhodám, které z této situace plynou. Ke zlepšení vztahů mezi teritorií a Spojenými státy by mohl přispět Kongres tím, že udělí větší pravomocí občanům žijící na ostrovech. Spojené státy stále nepodnikly žádný krok k poskytnutí většího volebního práva občanům, kteří žijí v teritoriích. Ostrovy by mohly získat i větší zastoupení a možnost participovat při hlasování ve Sněmovně reprezentantů Spojených států. Podle zákonů přijatých pro určení samosprávy si myslím, že Spojené státy podnikají velmi pomalé a váhavé kroky k přijímání dalších opatření. Příčinou může být nízká hodnota HDP na ostrovech nebo časté přírodní katastrofy, které by mohly být velkou zátěží pro ekonomiku Spojených států.

Seznam použité literatury

American Samoa Government (2020). *History of American Samoa* (<https://www.americansamoa.gov/history-of-american-samoa>, 19. 4. 2020).

An Act to amend the Organic Act of Guam for the purposes of clarifying the local judicial structure of Guam, October 30, 2004, stat. 2206, Judicial structure of Guam, Sec. 1.

An Act to confer United States citizenship upon certain inhabitants of the Virgin Islands and to extend the naturalization laws thereto', February 25, 1927, ch. 192.

An Act to provide a civil government for Guam, and for other purposes, August 1, 1950, ch. 512, Stat. 64.

An Act to provide a civil government for Guam, and for other purposes, August 1, 1950, ch. 512, Stat. 64 1138. 8 U.S. C. § 601-605 Sec. 206.

An Act to provide a civil government for Guam, and for other purposes, August 1, 1950, ch. 512, Stat. 64 The executive, The legislature. Sec. 6–11.

An Act to revise the Organic Act of the Virgin Islands of the United States, July 22, 1954, ch. 558, St. 68.

Arndt, Gary (2019). Everything You Need to Know About the Territories of the United States. *Everything everywhere*. (<http://everythingeverywhere.com/everything-you-need-to-know-about-the-territories-of-theunited-states/>, 5. 2. 2020).

Ayala, César J. – Bernabe, Rafael (2007). *Puerto Rico in the American century: A history since 1898* (Chapel Hill: The University of North Carolina Press).

Ballendorf, Dirk A. (2011). The Japanese Era (1914–1944). In: Northern Marianas Judiciary Historical Society, *The Northern Mariana Islands Judiciary: A Historical Overview* (Saipan: Library of Congress), s. 19–24.

Ballendorf, Dirk A. – Foster, Sophie (2020). Northern Mariana Islands. *Encyclopaedia Britannica*. 27. 3. 2020 (<https://www.britannica.com/place/Northern-Mariana-Islands>, 29. 3. 2020).

Blackford, Mansel G. (2007). *Pathways to the Present: U.S. Development and its Consequences in the Pacific*. (Honolulu: University of Hawai'i Press).

Cabán, Pedro A. (1999). *Constructing a Colonial People: Puerto Rico and the United States, 1898–1932* (Colorado: Westview Press).

Central Intelligence Agency (2020a). *The World Factbook – Guam*. 15. 3. 2020 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gq.html>, 26. 3. 2020).

Central Intelligence Agency (2020b). *The World Factbook – Northern Mariana Islands*. 13. 3. 2020 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cq.html>, 29. 3. 2020).

Central Intelligence Agency (2020c). *The World Factbook – Virgin Islands*. 16. 3. 2020 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/vq.html>, 10. 4. 2020).

Central Intelligence Agency (2020d). *The World Factbook – American Samoa*. 31. 3. 2020 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/aq.html>, 20. 4. 2020).

Clement, Scott – Zezima, Katie – Guskin, Emily (2018). Residents see a failure at all levels of government. *The Washington Post*. 12. 9. 2018 (<https://www.washingtonpost.com/news/national/wp/2018/09/12/feature/residents-see-a-failure-at-all-levels-of-government/>, 24. 3. 2020).

Cotter, Daniel A. (2019). *Territories of the United States* (<https://constitutingamerica.org/territories-of-the-united-states-guest-essayist-daniel-a-cotter/>, 28. 2. 2020).

- Creevey, Peter R. – Wendt, Albert – Foster, Sophie (2020). American Samoa. *Encyclopaedia Britannica*. 5. 3. 2020 (<https://www.britannica.com/place/American-Samoa>, 20. 4. 2020).
- Crisostomo, Doreen T. (2014). Government of Guam Moving Forward: An Analysis of Guam's Finances from 2009–2012. *Journal of government financial management*, s. 56–61.
- Česká televize (2017). Portoriko vyhlásilo bankrot. Věřitelům dluží 1,7 bilionu korun. *ČT24*. 3. 5. 2017 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2108198-portoriko-vyhlasil-bankrot-veritelum-dluzi-17-bilionu-korun>, 18. 3. 2020).
- Dela Cruz, Jose S – Giacomazzi, Mia (2011). The Present Commonwealth Judiciary. In: Northern Marianas Judiciary Historical Society, *The Northern Mariana Islands Judiciary: A Historical Overview* (Saipan: Library of Congress), s. 43–50.
- Depersio, Greg (2019). The Origins of the Puerto Rican Debt Crisis. *Investopedia*. 4. 12. 2019 (<https://www.investopedia.com/articles/investing/090915/origins-puerto-rican-debt-crisis.asp>, 18. 3. 2020).
- Dookhan, Isaac (1994). *A History of the Virgin Islands of the United States* (Kingston: University Press of the West Indies).
- Duany, Jorge (2017). *Puerto Rico: What everyone needs to know* (New York: Oxford University Press).
- Emelda, M. (2011). Difference Between Territory and State. *DifferenceBetween.net*. 27. 10. 2011 (<http://www.differencebetween.net/miscellaneous/politics/political-institutions/difference-between-territory-and-state/>, 28. 2. 2020).
- Erman, Sam (2018). *Almost citizens: Puerto Rico, the U.S. Constitution, and empire* (Cambridge: Cambridge University Press).
- Farell, Don (2019). Partition of the Marianas. *Guampedia*. 15. 10. 2019 (<https://www.guampedia.com/partition-of-the-marianas/>, 27. 3. 2020).

Frommers (nedatováno). *History in Virgin Islands* (<https://www.frommers.com/destinations/virgin-islands/in-depth/history>, 21. 4. 2020).

Guam online (nedatováno). The American Occupation of Guam. *guam-online.com*. (<http://guam-online.com/history/american-occupation/>, 25. 3. 2020).

Hill, Selena (2019). Rebuilding after the storm: The U.S Virgin Islands are open for business. *Black Enterprise*. 28. 5. 2019 (<https://www.blackenterprise.com/rebuilding-storm-us-virgin-islands-business/>, 21. 4. 2020).

Hispanic Division Library of Congress (2011). *The world of 1898: The Spanish-American War* (<https://loc.gov/rr/hispanic/1898/intro.html>, 4. 2. 2020).

History, Art & Archives, U.S. House of Representatives (2013). *Constitutional Amendments, Treaties, and Major Acts of Congress Referenced in Hispanic Americans in Congress* (<https://history.house.gov/Exhibitions-and-Publications/HAIC/Historical-Data/Constitutional-Amendments,-Treaties,-and-Major-Acts/> 10. 3. 2020).

History, Art & Archives, U.S. House of Representatives (2015). *Expanding Representation: Pacific Territories* (<https://history.house.gov/Exhibitions-and-Publications/APA/Historical-Essays/Exclusion-to-Inclusion/Expanding-Representation/> 20. 4. 2020).

Charta Organizace spojených národů (1945). Kap. 12, čl. 75–85.

Chen-Fruean, Blue (2017). American Samoa Army Recruiting Station Again Ranked #1 Worldwide. *Pacific Islands Report*. 17. 7. 2017 (<http://www.pireport.org/articles/2017/07/17/american-samoa-army-recruiting-station-again-ranked-1-worldwide>, 22. 4. 2020).

Immerwahr, Daniel (2019). How the US has hidden its empire. *The Guardian*. 15. 2. 2019 (<https://www.theguardian.com/news/2019/feb/15/the-us-hidden-empire-overseas-territories-united-states-guam-puerto-rico-american-samoa>, 6. 3. 2020).

Immigration and nationality law; 8 U.S. Code § 1408.Nationals but not citizens of the United States at birth.

Kuam News (2016). Could the community decide reunifying the Marianas? *Kuam News*. 1. 12. 2016 (<https://www.kuam.com/story/33785373/could-the-community-decide-reunifying-the-marianas>, 7. 4. 2020).

Lewis, Rachel (2017). Is Puerto Rico Part of the U.S? Here's What to Know. *Time*. 26. 9. 2017 (<https://time.com/4957011/is-puerto-rico-part-of-us/>, 5. 2. 2020).

Lugo, Ariel E. (2019). *Social-Ecological-Technological Effects of Hurricane María on Puerto Rico* (Cham: Springer).

MacMeekin, Dan (2011). Legal Institutions of the United States Navy's Military Government of the Northern Mariana Islands (1944-1947). In: Northern Marianas Judiciary Historical Society, *The Northern Mariana Islands Judiciary: A Historical Overview* (Saipan: Library of Congress), s. 27–33.

Malavet, Pedro A. (2004). *America's Colony: The Political and Cultural Conflict between the United States and Puerto Rico* (New York: New York University Press).

Marsh, Kelly G. (2019). US Naval Era Governors: Contributions and Controversies. *Guampedia*. 13. 10. 2019 (<https://www.guampedia.com/us-naval-era-governors-contributions-and-controversies/>, 1. 5. 2020).

Michal, Edward J. (1992). American Samoa or Eastern Samoa? The Potential for American Samoa to Become Freely Associated with the United States. *The Contemporary Pacific*. Vol. 4 (1), s. 137–160.

National Marine Sanctuary of American Samoa (2010). *American Samoa – History* (<https://americansamoa.noaa.gov/learn/history.html>, 18. 4. 2020).

Nationality at birth and by collective, naturalization Sec. 302/1952, *Immigration and Nationality Act*.

Ockerstrom, Lolly (2014). Virgin Islander Americans. *Gale Encyclopedia of Multicultural America*. Vol. 4 (3), s. 513–522.

Pereira, Joseph (2020). Emailová korespondence ze dne 7. 5. 2020.

Pierce Flores, Lisa (2010). *The history of Puerto Rico* (Santa Barbara: ABC-CLIO).

Price, Anna (2020). American Samoa: Court Rules Individuals Born in American Samoa Enjoy Birthright United States Citizenship. *The Library of Congress*. 24. 2. 2020 (<https://www.loc.gov/law/foreign-news/article/american-samoa-court-rules-individuals-born-in-american-samoa-enjoy-birthright-united-states-citizenship/>, 28. 4. 2020).

Quimby, Frank (2013). Americanised, Decolonised, Globalised and Federalised: The Northern Mariana Islands since 1978. *The Journal of Pacific History*. Vol. 48 (4), s. 464–483.

Revised Organic Act of the Virgin Islands, July 22, 1954, ch. 558, § 1, Stat. 497.

Rivera, Jerry M. (2014). *Guam USA: America's Forward Fortress In Asia Pacific* (Auckland: Pickle Partners Publishing).

Rodríguez-Silva, Ileana M. (2012). *Silencing Race Disentangling Blackness, Colonialism, and National Identities in Puerto Rico* (New York: Palgrave Macmillan).

Rogers, Robert F. (1995). *Destiny's Landfall: A History of Guam* (Honolulu: University of Hawaii Press).

Sedláček, Štěpán (2017). Portoriko se chce stát 51. státem USA, vyplývá to z referenda. Poslední slovo bude mít až Kongres. *iRozhlas*. 12. 6. 2017 (https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/portoriko-se-chce-stat-51-statem-usa-vyplvva-z-referenda-posledni-slovo-bude-mit_1706121131_pj, 18. 3. 2020).

Settlement of claims in Samoa. Convention relating to the settlement of certain claims in Samoa by arbitration, 31 Stat. 1875; Treaty Series 315, from November 7, 1899.

Spennemann, Dirk H. R. (2011). The German Colonial Period (1899–1914). In: Northern Marianas Judiciary Historical Society, *The Northern Mariana Islands Judiciary: A Historical Overview* (Saipan: Library of Congress), s. 7–18.

Taimanglo, Patricia L.G. (2010). The Chamorro people of Guam. *American Psychological Association* 1. 8. 2010 (<https://www.apa.org/pi/oema/resources/communique/2010/08/chamorro-people>, 26. 3. 2020).

Taitano, Carlos P. (2019a). Guam’s Political Development. *Guampedia*. 13. 10. 2019 (<https://www.guampedia.com/guams-political-development/>, 26. 3. 2020).

Taitano, Gina E. (2019b). Chamorros: A People Divided. *Guampedia*. 15. 10. 2019 (<https://www.guampedia.com/chamorros-a-people-divided/>, 25. 3. 2020).

The Office of the Historian (2018). *The Spanish-American War, 1898* (<https://history.state.gov/milestones/1866-1898/spanish-american-war>, 4. 2. 2020).

Tolentino, Cynthia H. (2013). *From Unincorporated Territory to Commonwealth Connecting Decolonization and U.S. Empire*. (<https://journals.openedition.org/mimmoc/1392#quotation>, 15. 3. 2020).

Underwood, Robert A. (2019). Guam’s Political Status. *Guampedia*. 11. 10. 2019 (<https://www.guampedia.com/guams-political-status/>, 26. 3. 2020).

United States General Accounting Office (1994). *U.S. Insular Areas: Development Strategy and Better Coordination Among U.S. Agencies are Needed* (Washington: Diane Publishing Company).

United States General Accounting Office (1997). *U.S. Insular Areas: Application of the U.S. Constitution* (Washington: U.S. Government Printing Office).

Viernes, James P. (2019a). Civil Rights and US Citizenship (1898-1950). *Guampedia*. 13. 10. 2019 (<https://www.guampedia.com/chamorro-drive-for-civil-rights/>, 25. 3. 2020).

Viernes, James P. (2019b). Organic Act of Guam. *Guampedia*. 13. 10. 2019 (<https://www.guampedia.com/organic-act-of-guam/>, 25. 3. 2020).

Wallenfeldt, Jeff (2020). United States Virgin Islands – Island territory, West Indies. *Encyclopaedia Britannica*. 20. 4. 2020 (<https://www.britannica.com/place/United-States-Virgin-Islands>, 21. 4. 2020).

Wilson, Robert (2019). Guam's relationship with U.S. government not much different than states. *Pacific Daily News*. 11. 12. 2019 (<https://eu.guampdn.com/story/opinion/readers/2019/02/17/guam-relationship-us-not-different-than-states-federal-government/2902158002/>, 26. 3. 2020).

Resumé

This bachelor thesis describes 5 inhabited United States overseas territories. My work also focuses on differences or on the other hand on similarities of territories and considers whether it is advantageous for the United States to keep these territories under their jurisdiction or not. The first part of the thesis is about the rights of inhabitants living in these territories, the differences between the territory and the state and the types of overseas territories. The differences between territories are mainly in discussions about the future legal status. The territory that has been trying to gain the status of the 51st state of the federation for a longest time is Puerto Rico. Last referendum on possible legal status took place in 2017, but the Congress of the United States is still reticent about this issue. The next part discusses the individual territories, their history under the jurisdiction of the United States and the current relationship with the United States. A comparison of overseas territories is created at the end of the thesis. The main indicators that will be used to compare the individual territories are the economy, government, demography and the relationship with the United States. Some territories comply with the current statute but for others, it is preferable to gain independence. On the other hand, it is advantageous for the United States to keep these territories even though they are not inhabited due to their strategic location in the oceans.

Seznam příloh

PŘÍLOHA Č. 1: PŘEHLED ZÁSADNÍCH INFORMACÍ K OBYDLENÝM TERITORIÍM	I
PŘÍLOHA Č. 2: MAPA ZÁMOŘSKÝCH TERITORIÍ SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH	II
PŘÍLOHA Č. 3: VŠECHNA ÚZEMÍ POD SPRÁVOU SPOJENÝCH STÁTŮ V ROCE 1941	III
PŘÍLOHA Č. 4: PORTORIKO A AMERICKÉ PANENSKÉ OSTROVY – MAPA	IV
PŘÍLOHA Č. 5: SEVERNÍ MARIANY A GUAM – MAPA	V
PŘÍLOHA Č. 6: AMERICKÁ SAMOA – MAPA	VI

Příloha č. 1: Přehled zásadních informací k obydlým teritoriím ²⁶

Název teritoria	Počet obyvatel	HDP na obyvatele (rok)	Status organizace teritoria	Status začlenění teritoria	Budoucí možný vývoj
Portoriko	3 189 068	39 400 \$ (2017)	Organizované (Commonwealth)	Nezačleněné	51. stát federace / vylepšení pravomocí v Commowearthu.
Guam	168 485	35 600 \$ (2016)	Organizované	Nezačleněné	Status Commonwealthu / sloučení se Severními Mariany.
Severní Mariany	51 433	24 500 \$ (2016)	Organizované (Commonwealth)	Nezačleněné	Sloučení s Guamem.
Americké Panenské ostrovy	106 235	37 000 \$ (2016)	Organizované	Nezačleněné	Zachování současného statusu.
Americká Samoa	49 437	11 200 \$ (2016)	Neorganizované	Nezačleněné	Právo pro nabytí občanství narozením.

²⁶ **Zdroje:** Central Intelligence Agency (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/rq.html>, 20. 3. 2020).

Central Intelligence Agency (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gq.html>, 26. 3. 2020).

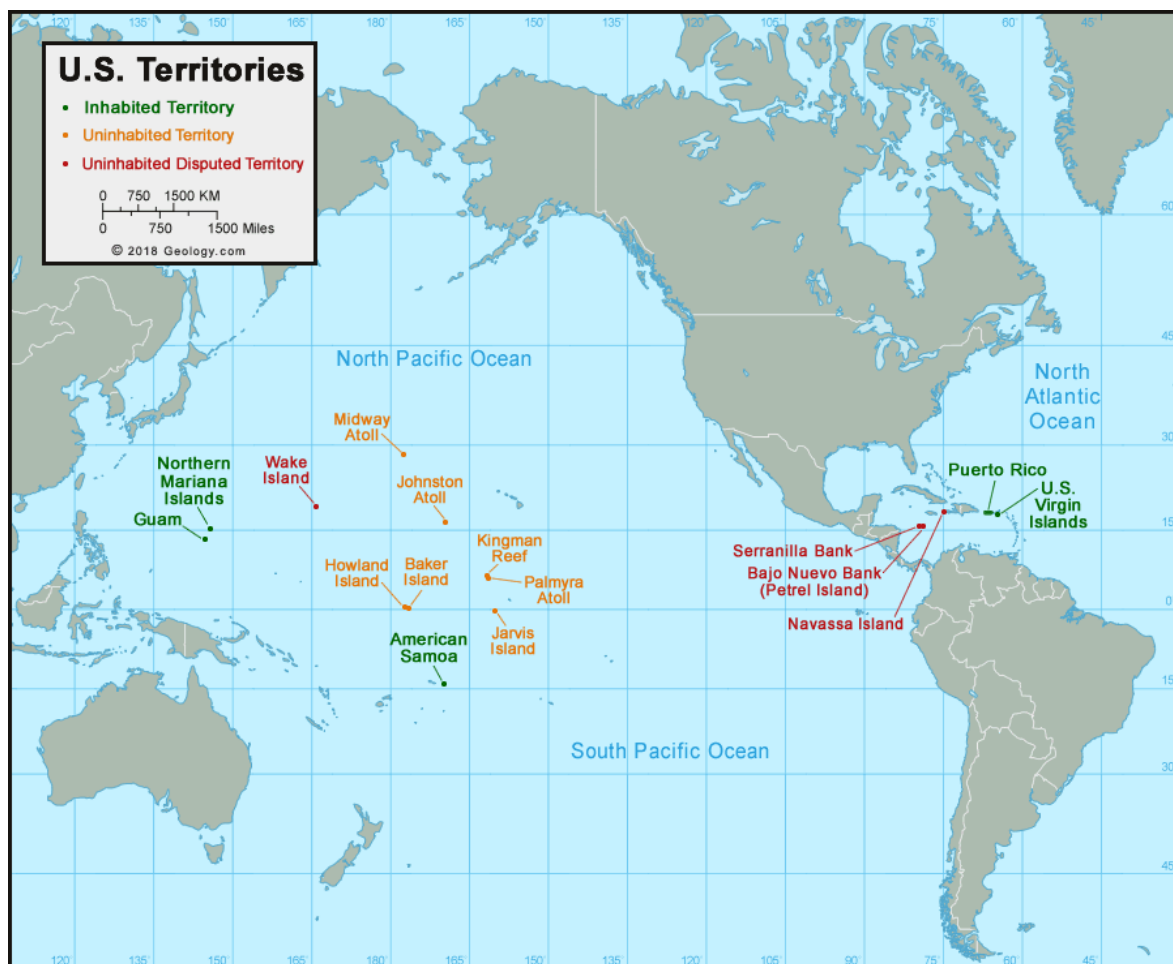
Central Intelligence Agency (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cq.html>, 29. 3. 2020).

Central Intelligence Agency (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/vq.html>, 10. 4. 2020).

Central Intelligence Agency (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/aq.html>, 20. 4. 2020).

Příloha č. 2: Mapa zámořských teritorií Spojených států amerických²⁷

Zelenou barvou jsou označena osídlená teritoria.

²⁷ **Zdroj:** Geology.com (<https://geology.com/state-map/us-territories.shtml>, 11. 4. 2020).

Příloha č. 3: Všechna území pod správou Spojených států v roce 1941 ²⁸

V mapě jsou vyznačeny i Filipíny, které získaly nezávislost roku 1946.

---

²⁸ **Zdroj:** The Guardian (<https://www.theguardian.com/news/2019/feb/15/the-us-hidden-empire-overseas-territories-united-states-guam-puerto-rico-american-samoa#img-3>, 30. 3. 2020).

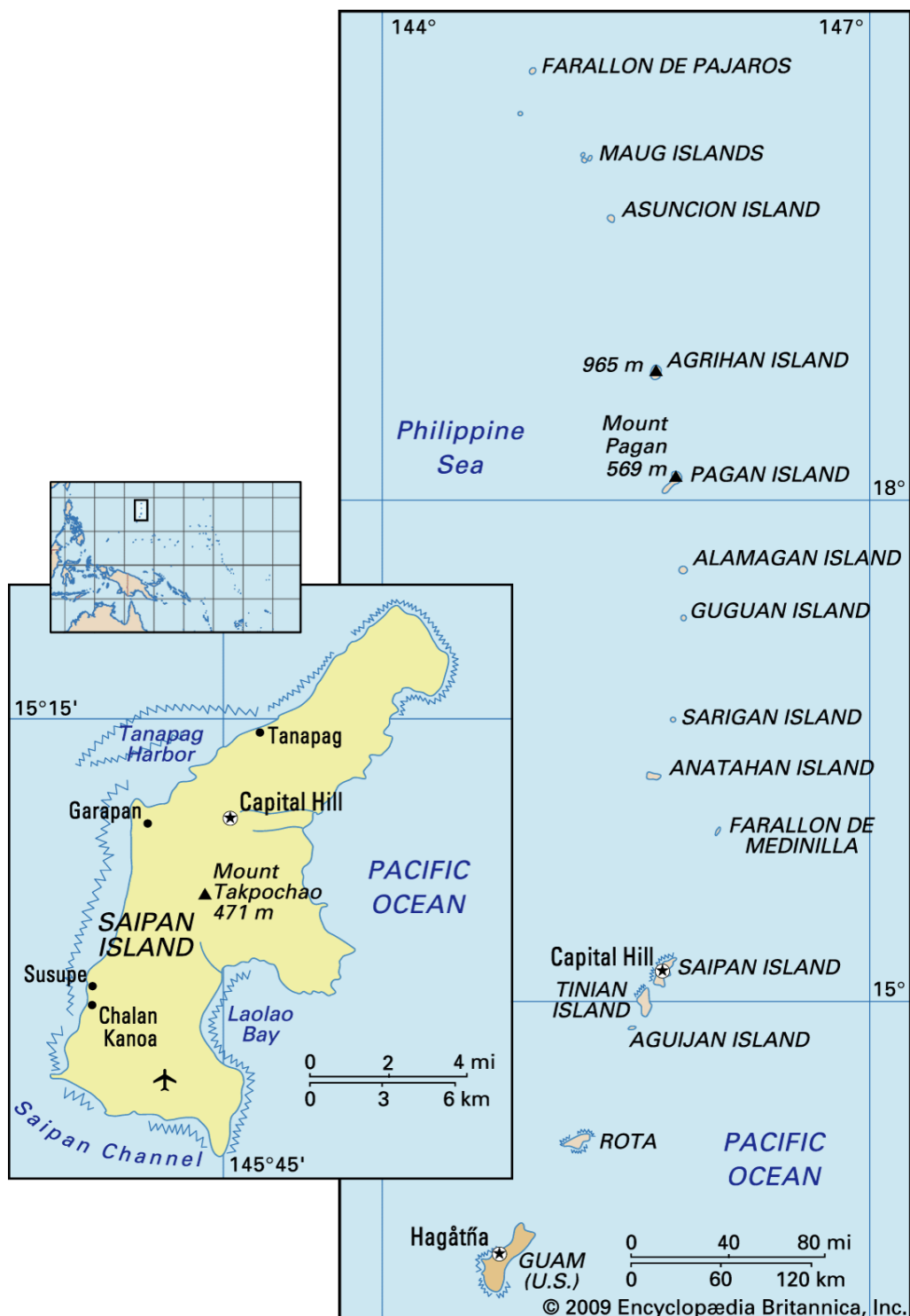

Příloha č. 4: Portoriko a Americké Panenské ostrovy – mapa ²⁹

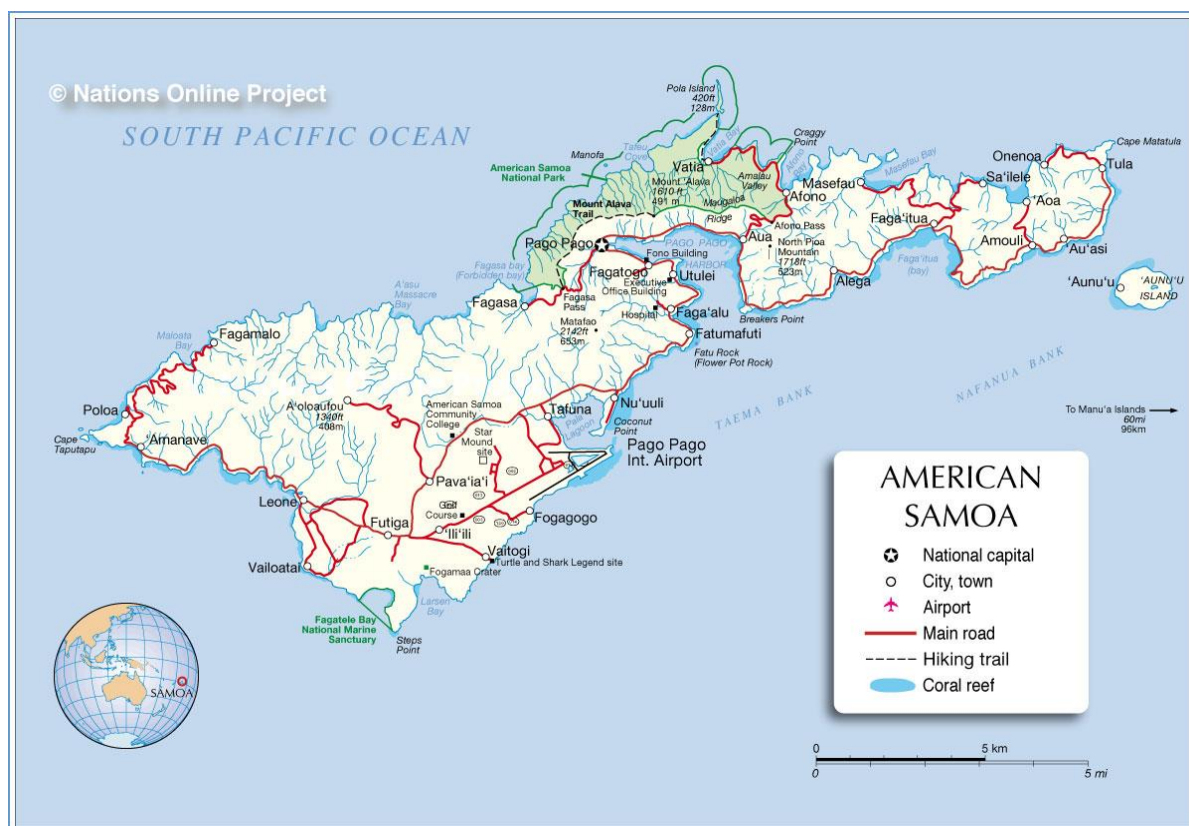
²⁹ **Zdroj:** Nationsonline.org (https://www.nationsonline.org/oneworld/map/USA/puerto_rico_map.htm, 11. 3. 2020).

Příloha č. 5: Severní Mariany a Guam – mapa ³⁰

³⁰ **Zdroj:** Encyclopaedia Britannica (<https://cdn.britannica.com/53/126453-050-4CA44C46/Northern-Mariana-Islands.jpg>, 16. 4. 2020).

Príloha č. 6: Americká Samoa – mapa ³¹

³¹ **Zdroj:** Nationsonline.org (<https://www.nationsonline.org/oneworld/map/tutuila-map.htm>, 29. 4. 2020).